

מאת מכון ממרא - כל הזכויות שמורות

[/https://mechon-mamre.org](https://mechon-mamre.org)

מסכת חגיגה פרק א

דף א, א פרק א הלכה א משנה הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן וטומטום ואנדרוגינס נשים ועבדים שאינן משוחררין החיגר והסומא והחולה והזקן וכל שאינו יכול לעלות ברגליו איזהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית דברי ב"ש וב"ה אומרים כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלם להר הבית שנא' (שמות כג) שלש רגלים :

דף א, א פרק א הלכה א גמרא מתני' בראיית קרבן אבל בראיית פנים אפי' קטן חייב מן הדא (שמות כג) הקהל את העם האנשים והנשים והטף ואין קטן גדול מטף דתניא מעשה בר"י בן ברוקה ור"א חסמא שהיו מהלכין מיבנה ללוד והקבילו רבי יהושע בבקיעין אמר להן מה חדוש היה לכם בבית המדרש היום אמרו לו הכל תלמידך ומימך אנו שותים אמר להן אעפ"כ א"א לבית המדרש שלא יהא בו דבר חדש בכל יום

דף א, ב פרק א הלכה א גמרא מי שבת שם אמרו לו ר' לעזר בן עזריה מה היתה פרשתו הקהל את העם האנשים והנשים והטף פתח בה אמר הואיל והאנשים באין ללמוד והנשים לשמוע הטף למה באו אלא כדי ליתן שכר למביאיהן אמר להן אין הדור יתום שר' לעזר בן עזריה בתוכו אתיא דרבי לעזר בן עזריה דלא כבן עזאי דתנינן תמן מיכן אמר בן עזאי חייב אדם ללמד את בתו תורה שאם תשתה תדע שהזכות תולה לה: חרש: חבריא בשם ר' לעזר (דברים לא) למען ישמעון ולמען ילמדון עד כדון במדבר ואינו שומע חרש שומע ואינו מדבר ר' אילא בשם ר' לעזר למען ילמדון

ולמען ילמדון א"ר יונה הדא אמרה דלית כללי דר' כללין דתנינן תמן חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום וסברין מימר מדבר ואינו שומע חרש שומע ואינו מדבר אינו חרש ותנינן החרש שנחלץ והחרשת שחלצה והחולצת לקטן חליצתה פסולה א"ר יוחנן בשאין יכולין לומר ואמר ואמרה ותנינן חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר ודא מסייעה לר' יונה דר' יונה אמר הדא אמרה לית כללי דרבי כללין ר' יוחנן בעי חרש באזנו אחת מהו אמר רבי יוסי בי רבי בון מחלוקת רבי יוסי ורבנן דתניא (שמות כח) ולבני אהרן תעשה כתנות רבנן אמרו שתי כתנות לכל אחד ואחד רבי יוסי אומר אפילו כתנות אחת לכל אחד ואחד מה טעמון דרבנן ולבני אהרן תעשה כתנות מה טעמא דרבי יוסי לקי בני אהרן תעשה כתנות והכא (דברים לא) תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם רבנן אמרי שתי אזניים לכל אחד ואחד רבי יוסה אומר אפילו אוזן אחת לכל אחד ואחד: שוטה: אמר רבי לעזר (דברים ד) אתה הוראת לדעת: קטן: רבי ירמיה ור' אייבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין תנינן אי זהו קטן כל שאינו יכול לרכוב על כתיפו של אביו וקטן שומע וקטן

דף ב, א פרק א הלכה א גמרא מדבר חזרון ואמרון (דברים טז) כל זכורך לרבות את הקטן ויימר כל זכורך לרבות את החרש למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לחרש ויימר למען ישמעון ולמען ילמדון פרט לקטן אמר ר' יוסה מאחר שכתוב א' מרבה וכתוב א' ממעט מרבה אני את הקטן שהוא ראוי לבוא לאחר זמן ומוציא את החרש שאינו ראוי לבוא לאחר זמן שמואל בר אבא בעא קומי רבי זעירה קטן חרש מהו שיהא חייב א"ל איתא חמי יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא אילו גדול חרש פטור קטן חרש לא כ"ש א"ר ירמיה בדין היה קטן ולא חרש יהא פטור גזירת הכתוב הוא כל זכורך לרבות את הקטן הייתי אומר אילו גדול חרש יהא חייב שלא לחלוק בהילכות זכורך הוי צורכה

לההוא דאמר רבי יוסה מאחר שכתוב א' מרבה וכתוב
א' ממעט מרבה אני את הקטן שהוא ראוי לבוא לאחר
זמן ומוציא אני את החרש שאינו ראוי לבוא לאחר
זמן: טומטום:

דף ב,ב פרק א הלכה א גמרא הכל מודים בטומטום
שנקרע ונמצא זכר ביי"ט הראשון שהוא חייב מה פליגין
בשאר הימים חזקיה אמר יראה יראה את שהוא חייב
בא' חייב בשני את שאינו חייב בראשון אינו חייב בשני
א"ר כל ז' תשלומין לראשון א"ר אילא מפסח השני
למד ר"י כמה דר"י אמר תמן פסח שני תשלומין
לראשון כן הוא אמר הכא כל ז' תשלומין לראשון רבי
הושעיה אמר כל ז' חובת מה נפק מן ביניהן גר שנתגייר
בשאר הימים על דעתיה דחזקיה פטור ע"ד דר"י ודרי
הושעיה חייב

דף ג,א פרק א הלכה א גמרא אף בטמא כן ניטמא
בשאר הימים ע"ד דחזקיה פטור ע"ד דר"י ודרי
הושעיה חייב א"ר יוסה תמן ראוי הוא קריעה היא
שגרמה ברם הכא הטמא עצמו אינו
ראוי: אנדרוגינס. כל זכורך פרט לאנדרוגינס תמן
תנינן ספק אנדרוגינס אין מחללין עליו את השבת ר'
יהודה מתיר באנדרוגינס מה אמר כא ר' יהודה
נישמעינה מן הדא יוחנן בן דהבאי משם ר' יהודה אף
הסומא ולית בר נש אמר אף אלא דהוא מודי על
קדמייתה מחלפה שיטתיה דרבי יהודה תמן הוא אמר
פרט והכא אמר לרבות ר' יודה ורבנן מקרא א' הן
דורשין רבנן דורשין ערל מה ת"ל ערל זכר עד שיהא
כולו זכר ר' יודה דרש זכר מה ת"ל ערל ואפילו מקצתו
ערל ברם הכא (שמות לג) כל זכורך פרט
לאנדרוגינס: נשים. כל זכורך פרט
לנשים: עבדים. נישמעינה מן הדא ג' פעמים בשנה
יראה כל זכורך את שאין לו אדון אלא הקב"ה יצא
העבד שיש לו אדון אחר א"ר יהושע בן לוי מניין שכל
המקיים מצות ראייה כאילו מקביל פני שכינה מן הדא
(שם) שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך את פני האדון

ה' וגו': חיגר: דכתיב רגלים: חולה: דכתיב (דברים טז) ושמחת: זקן: דכתיב רגלים א"ר יוסה תרתיהון לקולא יכול לשמוח ואינו יכול להלך קורא אני עליו רגלים יכול להלך ואינו יכול לשמוח קורא אני עליו ושמחת ר' יוחנן בשם ר' ינאי ב"ש וב"ה מקרא א' הן דורשין בש"א כתוב א' אומר זכורך וכתוב אחר אומר רגלים טול בינתים את שהוא יכול לרכוב על כתיפו של אביו ואפי' קטן יכול הוא לרכוב יצא אלא את שהוא רואה כתיפו של אביו ומפסיע ב"ה דורשין כתוב אחד אומר זכורך וכתוב א' אומרים רגלים טול בינתים את שהוא יכול לאחוז בידו של אביו ולענין טהרות את אמר את שהוא תפוס ביד אביו ספיקו כפיקח אביו תופש בידו ספיקו כחרש ברם הכא בין כך ובין כך חייב ר' בון בר חייה בעא קומי רבי זעירה איכן היו מראים פנים בהר הבית או בעזרות א"ל נישמענה מן הדא הטמא פטור מן הראייה דכתיב (דברים יב) ובאת שמה והבאתם שמה ואין טמא מת נכנס להר הבית הדא אמרה בעזרה היו מראים פנים

דף ג,ב פרק א הלכה א גמרא מאיכן את מודד מן החומה או מן הבתים תני שמואל מן השילוח ושילוח היה באמצע המדינה ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירה מהו לשלח חגיגתו ביד אחר אמר ליה נישמענה מן הדא מוכי שחין ופולפסין פטורין מן הראייה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה הטמא פטור מן הראייה דכתיב (דברים לא) בבוא כל ישראל לראות וגו' הראוי לבוא עם כל ישראל מביא ושאינו ראוי לבוא עם כל ישראל אינו מביא וישלח חגיגתו ביד אחר א"ר יוסי זאת אומרת שאינו משלח חגיגתו ביד אחר ר' שמי בעי או חילוף מוכי שחין ופולפסין פטורין מן הראייה דכתיב בבא כל ישראל לראות הטמא פטור מן הראייה דכתיב ובאת שמה והבאתם שמה חזר ר' שמי ומר מוכי שחין ופולפסין אעפ"י שאינן ראויין לבוא עם כל ישראל ראויין הן לבוא בפני עצמן הטמא ראוי לא בפני עצמו ולא עם כל ישראל הפריש חגיגתו ומת היורשים מהו

שיביאו אותה ר' אילא אמר יראה יראה הראוי לבוא מביא ושאינו ראוי לבוא אינו מביא א"ר זעירה כהיא דר' יוחנן ור' יונתן תרויהון אמרין (שמות לד) כל בכור בניך תפדה אפי' לאחר מיתה והכא לא יראו פני ריקם אפילו לאחר מיתה אמר רבי בא בר ממל מחלוקת שמואל ורבי יוחנן דתנינן תמן האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו היורשין עולתה עולתה ומתה לא יביאו היורשין חטאתה שמואל אמר

דף ד, א פרק א הלכה א גמרא במופרשת רבי יוחנן אמר אפילו אינה מופרשת מה אנן קיימין אם בשירשו קרקע בהדא אמר שמואל במופרשת אם בשירשו מיטלטלין בהדא רבי יוחנן אמר אפי' אינה מופרשת מה נפק מן ביניהון ירשו קרקע על דעתיה דשמואל לתבע אין תובעין ולמשכן אין ממשכנין על דעתיה דרבי יוחנן אף למשכן ממשכנין ירשו מטלטלין על דעתיה דרבי יוחנן לתבוע תובעין ולמשכן אין ממשכנין על דעתיה דשמואל אף לתבוע אין תובעין :

דף ד, א פרק א הלכה ב משנה ב"ש אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף וב"ה אומרים הראייה מעה כסף והחגיגה שתי כסף :

דף ד, א פרק א הלכה ב גמרא ראייה עולות וחגיגה שלמים ב"ש אומרים מרבין בעולות וממעטין בשלמים בית הלל אומרים ממעטין בעולות ומרבין בשלמים רבי תנחום בר עילאי בשם רבי יוסי בן חנינה ב"ש ילפין לה מקרבנות העצרת ב"ה ילפין לה מקרבנות הנשיאים אמרו ב"ה לב"ש לא מוטב ללמד קרבן יחיד מקרבן יחיד ולא ללמד קרבן יחיד מקרבן ציבור אמרו להם ב"ש מוטב ללמד דבר שהוא נוהג לדורות מדבר שהוא נוהג לדורות ואל תבא לי קרבן נשיאים שאינו נוהג לדורות תני יש בראייה מה שאין בחגיגה ובחגיגה מה שאין בראייה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה חגיגה נוהגת לפני הדיבור ולאחר הדיבור מה

שאין כן בראייה חגיגה נוהגת לפני הדיבור לשון חגיגה
נוהגת

דף ד, ב פרק א הלכה ב גמרא לפני הדיבור (שמות ה)
שלח את עמי ויחוגו לי במדבר ובשמחה מה שאין כן
בשניהן שהשמחה נוהגת בין בדבר שהוא משלו בין
בדבר שהוא משל אחרים בין בדבר שדרכו לכן ובין
בדבר שאין דרכו לכן ואלו אין נוהגין אלא משלו ובלבד
מדבר שדרכו לכן רבי יוסי בעי ולמה לינן אמרין כל
שהוא חייב בראייה חייב בשמחה ויש שהוא חייב
בשמחה ואינו חייב בראייה נשים חייבות בשמחה ואינן
חייבות בראייה רבי יהושע בן לוי אמר ושמחת אפילו
ממקילון א"ר לעזר נאמר כאן שמחה ונאמר להלן
שמחה מה שמחה האמורה להלן שלמים אף כאן
שלמים רב חונה אכל פשוט כל שבעה א"ר יוחנן מעה
כסף ושתי כסף דבר תורה תנא רבי יסא קומי רבי יוחנן
ראייה כל שהוא חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי
כסף א"ל ויש כן זו א"ר יונה וכל השיעורין לא חכמים
הם שנתנו כזית מן המת כזית מן הנבילה וכעדשה מן
השרץ לא אתא מישאול אלא כיי דתני רבי הושעיה
דתני רבי הושעיה (שמות לד) לא יראו פני ריקם אפי'
כל שהוא חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי
כסף. וקשיא מן דו סמך לה לדבר תורה הוא אמר
חכמים הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף א"ר יוסי בי
רבי בון רבי יוחנן כדעתיה ורבי הושעיה כדעתיה רבי
יוחנן כדעתיה דרבי יוחנן דו אמר כל השיעורין הלכה
למשה מסיני הוי דו אמר מעה כסף ושתי כסף דבר
תורה רבי הושעיה כדעתיה רבי הושעיה דו אמר האוכל
איסור בזמן הזה צריך לשנות לפניו את השיעורין שמא
יעמוד ב"ד אחר וישנה עליו את השיעורין ויהא יודע
מאי זו שיעור אכל הוי דו אמר ראייה כל שהיא חכמים
הם שאמרו מעה כסף ושתי כסף אמרין חזר ביה ר'
יוחנן מה הדא רבי יונה ורבי יונתן תריהון אמרין לא
חזר ביה ועוד מן הדא דא"ר לא בשם רבי אימי
איתפלגון חזקיה ור"י חזקיה אמר אדם חולק חובתו

לשתי בהמות רבי יוחנן אמר אין אדם חולק חובתו
לשתי בהמות אלא צריך שתהא בידו שתי כסף לכל א'
וא' רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה אדם טופל בהמות
לבהמה ואין אדם טופל מעות למעה רבי יוחנן אמר
אדם טופל מעות למעה ואין אדם טופל בהמות לבהמה
היך עבדה

דף ה, א פרק א הלכה ב גמרא היו לפניו עשר בהמות
הקריב חמש ביו"ט הראשון והמותר מהו שידחו את
י"ט האחרון רבי קריספי אמר איתפלגון רבי יוחנן
ורשב"ל חד אמר דוחה וחורנה אמר אינו דוחה ולא
ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא א"ר זעירה נפרש
מיליהון דרבנן מן מיליהון דרבי יוחנן דו אמר אדם
טופל מעות למעה אין אדם טופל בהמות לבהמה הוא
דו אמר דוחה רבי שמעון בן לקיש דו אמר אדם טופל
בהמות לבהמה אין אדם טופל מעות למעה הוא דו
אמר אינו דוחה שמעון בר בא בשם רבי יוחנן לעולם
הוא מוסיף והולך ודוחה את י"ט עד שיאמר עוד אין
בדעתי להוסיף:

דף ה, א פרק א הלכה ג משנה עולות במועד באות מן
החולין ושלמים מן המעשר ביו"ט ראשון של חג ב"ש
אומרים מן החולין וב"ה אומרים מן המעשר:

דף ה, א פרק א הלכה ג גמרא ר' תנחום בר עילאי בשם
ר' יוסי בי ר' חנינה כך משיבין ב"ש לבית הלל דבר
שהוא בא חובה בא מן המעשר אמרו להן אילו בחול
שמא אינו מביא אחת מן החולין וטופל למעשר וכא
מביא אחת מן החולין וטופל למעשר ומניין שהוא טופל
למעשר א"ר יוסי בן חנינה נאמר כאן (דברים טז) מסת
ונאמר להלן (דברים יד) כי לא תוכל שאתו מה שאתו
האמור להלן מעשר אף כאן מעשר א"ר לעזר נאמר כאן
שמחה ונאמר להלן שמחה מה שמחה האמורה להלן
מעשר אף כאן מעשר ויביא כולם מן המעשר עולא בר
ישמעאל אמר נאמר כאן מסת ונאמר להלן (בראשית
מג) ותרב משאת בנימן מה משאת שנאמר להלן אחת

עיקר והשאר טפילה אף מסת שנאמר כאן אחת עיקר
והשאר טפילה א"ר יוסי בי ר' בון והלא שלמי נדבה
כשלמי חגיגה הן ולמה הוא טופל לון לאילין קרייא
ללמדך שדוחין עליהן יום טוב:

דף ה,א פרק א הלכה ד משנה ישראל יוצאין ידי
חובתן בנדרים ובנדבות ובמעשר בהמה והכהנים
בחטאת ובאשם ובחזה ובשוק ובבכור אבל לא בעופות
ולא במנחות:

דף ה,א פרק א הלכה ד גמרא ר' זעירה עולא בר
ישמעאל בשם ר' לעזר שלמי חגיגה ששוחטן מערב
הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל התיב ר' בא והא
תני חגיגת י"ד יוצאים בה משם שמחה

דף ה,ב פרק א הלכה ד גמרא ואין יוצאין בה משם
שלמים א"ר זעירא תפתר בששחטו ברגל א"ל ר' בא
בששחטו ברגל אין זו חגיגת י"ד מאי כדון א"ר זעירא
עד דאנא תמן שמע תנא עולא בר ישמעאל בשם רבי
לעזר כד סלקית להכא שמע תנא ר' חייה בשם ר' לעזר
(דברים טז) והיית אך שמח לרבות לילי י"ט האחרון
לשמחה או יכול אף לילי י"ט הראשון ת"ל אך או חלף
ר' חייה בשם ר' לעזר ושמחת בחגך משאת מתחייב
בחגיגה את מתחייב בשמחה התיבון והא תנינן ההלל
והשמחה שמונה הגע עצמך שחל י"ט הראשון להיות
בשבת לשוחטן מערב הרגל אין את יכול דא"ר זעירה
עולא בר ישמעאל בשם ר' לעזר שלמי חגיגה ששחטן
מערב הרגל אינו יוצא בהן י"ח ברגל לשוחטן ברגל אין
את יכול שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה שבת אימתי
אמרו ההלל והשמחה שמונה אמר רבי יוסי קיימה רב
אבודמא נחותא בכהנים ובשעיר: אבל לא בעופות ולא
במנחות: דכתיב זבח:

דף ה,ב פרק א הלכה ה משנה מי שיש לו אוכלים
מרובים ונכסים מעוטים מביא שלמים מרובין ועולות
ממועטות אוכלים מעוטין ונכסים מרובין מביא עולות

מרובות ושלמים ממועטין זה וזה ממועטין על זה נאמר
מעה כסף ושתי כסף זה וזה מרובין על זה נאמר (דברים
טז) איש כמתנת ידו כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך :

דף ה,ב פרק א הלכה ה גמרא עני וידו רחבה קורא אני
עליו איש כמתנת ידו עשיר וידו מעוטה קורא אני עליו
כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך עני וידו מעוטה על זה
נאמר אין פחות משתי כסף איש פרט לקטן ר' ירמיה
בעי אמר הרי עלי חגיגה בחמש סלעים והביא בשתים
יצא או כבר נקבע א"ל ר' יוסי ולמה לא אילו מי שאמר
הרי עלי אשם בחמש סלעים שמא לא נקבע וכא נקבע :

דף ה,ב פרק א הלכה ו משנה מי שלא חג ביו"ט
הראשון של חג חוגג והולך את כל הרגל וי"ט האחרון
עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו על זה נאמר
(קוהלת א) מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל
להמנות :

דף ו,א פרק א הלכה ו גמרא ר"י בשם ר' ישמעאל
נאמר ט"ו בפסח ונאמר ט"ו בחג מה ט"ו שנאמר בפסח
י"ט האחרון תשלומין לראשון אף חמשה עשר שנאמר
בחג י"ט האחרון תשלומין לראשון יהודה בר ספרא
בשם ר' הושעיה (ויקרא כד) וחגותם אותו חג לה'
שבעת ימים וכי שבעה הם והלא שמונה הם אלא צא
שבת מהם הרי שבעה א"ר יוסי וכי מיכן למדנו שאין
חגיגה דוחה את השבת לא ממקום אחר התיב ר"י
אחוי דרב ספרא והא תני אף בפסח כן מעתה צא שבת
מהן הרי ששה הגע עצמך שחל י"ט הראשון ויום טוב
האחרון להיות בשבת מעתה צא מהם שני ימים הרי
ששה אתא ר' חנניה יהודה בר ספרא בשם ר' הושעיה
(שמות יב) וחגותם אותו חג לה' שבעת ימים וכי שבעה
הם והלא שמונה הם אלא צא שבת מהם שכבר למדנו
שאין חגיגה דוחה שבת מה תלמוד לומר תחגוהו אלא
מלמד שיום טוב האחרון תשלומין לראשון א"ר יוחנן
ותני כן שמיני רגל בפני עצמו פייס בפני עצמו ברכה
בפני עצמה קרבן בפני עצמו רגל דא"ר אבון בשם ר'

אחא בכולהם כתיב וביום וכאן כתיב ביום ללמדך
שהוא רגל בפני עצמו פייס אמר רבי יוסי מתניתא
אמרה כן בשמיני חזרו לפייס כרגלים ברכה אמר רבי
לא זמן קרבן פר אחד איל אחד :

דף ו,א פרק א הלכה ז משנה ר"ש בן מנסיא אומר אי
זהו מעוות שאינו יכול לתקון זה שבא על הערוה והוליד
ממזר אם תאמר בגנב וגזלן יכול הוא לחזור ולתקן
ר"ש בן מנסיא אומר אין קורין מעוות אלא למי שהוא
מתוקן מתחילה ונתעוות ואיזה זה זה תלמיד חכם
שפורש מן התורה :

דף ו,א פרק א הלכה ז גמרא תני ר"ש בן יוחי אם ראית
עיירות שנתלשו ממקומן בארץ ישראל דע שלא החזיקו
בשכר סופרים ומשנים מה טעמא (ירמיהו ט) על מה
אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי עבר ויאמר ה' על
עזבם את תורתי רבי יודן נשייא שלח לרבי חייה ולר'
אסי ולר' אמי למיעבור בקירייתא דארעא דישראל
למתקנה לון ספרין ומתניינין עלין לחד אתר ולא
אשכחון לא ספר ולא מתניין אמרין לון אייתון לן נטורי
קרתא אייתון לון סנטורי

דף ו,ב פרק א הלכה ז גמרא קרתא אמרון לון אילין
אינון נטורי קרתא לית אילין אלא חרובי קרתא אמרין
לין ומאן אינון נטורי קרתא אמר לון ספרייא
ומתנייניא הדא היא דכתיב (תהילים קכז) אם ה' לא
יבנה בית וגו' רבי חונה ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב
יצחק מצאנו שוויתר הקדוש ברוך הוא לישראל על
עכו"ם ועל גילוי עריות ועל שפיכות דמים על מאסם
בתורה לא וויתר מה טעמא ויאמר ה' על אשר עשו
עכו"ם וגילוי עריות ושפיכות דמים אין כתוב כאן אלא
ויאמר ה' על עזבם את תורתי א"ר חייה בר בא אותי
עזבו אוותרה שמא את תורתי שמרו שאילו אותי עזבו
ותורתי שמרו השאור שבה היה מקרבן אצלי רב חונה
אמר למד תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה את בא
לשמה ר' יהודה כשהיה רואה את המת ואת הכלה

מתקלסין היה נותן עיניו בתלמידים ואומר המעשה קודם לתלמוד נמנו בעליית בית ארים התלמוד קודם למעשה ר' אבהו הוה בקיסרין שלח לר' חנינה בריה מזכי בטיבריה שלחון ואמרון ליה גמל הוא חסד שלח כתב לליה המבלי אין קברין בקיסרין שלחתיך לטיבריא וכבר נמנו בעליית בית ארים סלוד התלמוד קודם למעשה רבנן דקיסרין אמרין הדא דאת אמר בשיש שם מי שיעשה אבל אם אין שם מי שיעשה המעשה קודם לתלמוד דלמא ר' חייה ר' יסא ר' אמי ענין מיתי לגבי ר' לעזר אמר לון אן הויתון יומא דין אמרון ליה גמל חסד אמר לון ולא הוה תמן חורנין א"ל מגיר הוה :

דף ו,ב פרק א הלכה ח משנה היתר נדרים פורחים באויר ואין להם על מה שיסמכו הילכות שבת חגיגות והמעילות הרי הם כהררים התלויין בשערה שהן מקרא ממועט והלכות מרובות הדינים והעבודות הטהרות והטמאות והעריות יש להן על מה שיסמכו והן הן גופי תורה :

דף ו,ב פרק א הלכה ח גמרא תני ר' ליעזר אומר יש להן על מה שיסמכו (תהילים קיט) נשבעתי ואקיימה פעמים שאינו מקיים ר' יהושע אומר יש להן על מה שיסמכו (תהילים צה) אשר נשבעתי באפי באפי נשבעתי חוזר אני בי תמן תנינן ארבעה נדרים התירו חכמים וכל הנדרים לא חכמים הם שהן מתירין כתיב (במדבר לד) וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל תלה הפרשה בראשי המטות שיהו מתירין להן את נדריהן רב יהודה בשם שמואל כתיב (שם) לא יחל דברו הוא אינו מוחל דברו אחר הוא שעושה דברו חולין ואי זה זה החכם שהיה מתיר לו את נדרו רבי זעירה רב יהודה ירמיה בר אבא בשם שמואל

דף ז,א פרק א הלכה ח גמרא שלשה שהן יודעין לפתח מתירין כזקן סברין מימר במקום שאין זקן רבנן דקיסרין אמרין אפילו במקום שיש זקן אמרין קומי ר'

יסא רב חונה ראשי מטות א"ל אין לית רב חונה ראשי מטות מאן אינון ראשי מטות רב חונה ראש לראשי המטות מהו למנות זקינים לדברים יחידים נישמענה מן הדא רב מניתיה רבי להתיר נדרים ולראות כתמים מן דדמך בעא גבי בריה מומי בכורות אמר לו איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא א"ר יוסי בי רבי בון כולא יהב ליה לדון יחידי ולהתיר נדרים ולראות מומין שבגלוי מן דדמך בעא גבי בריה מומין שבסתר א"ל איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא אע"ג דאת אמר ממנין זקינים לדברים יחידים והוא שיהא ראוי לכל הדברים כהדא ר' יהושע בן לוי מני לכל תלמידיו והוה מצטער על חד דהוה בכי בעיינוי ולא הוה יכול ממנייתיה וימניניה לדברים יחידים הדא אמרה הראוי לכל הדברים ראוי לדבר אחד ושאינו ראוי לכל הדברים אפילו לדבר אחד אינו ראוי מהו למנות זקינים לימים נישמענה מן הדא ר' חייא בר בא אתא לגבי רבי לעזר אמר ליה פייס לי לרבי יודן נשייא דיכתוב לי חדא איגרא דאיקר ניפוק לפרנסתי לארעא ברייתא פייסיה וכתב ליה הרי שילחנו אליכם אדם גדול שלוחינו וכיוצא בנו עד שהוא מגיע אצלנו ר' חזקיה ר' דוסתי ר' אבא בר זמינא ומטו בה משמיה דר' דוסי סבא הכין כתב ליה הרי שילחנו לכם אדם גדול ומה הוא גדולתו שאינו בוש לומר לא שמעתי מהו להתיר בפלנים רבי אבהו בשם רבי יוחנן מתירין בפלנים רבי התיר בפלנים ר' יהושע בן לוי מתיר בפלנים ר' חונה בשם ר' ירמיה במקום שאין טלית א"ר יוסי בי ר' בון לנדריס קלין: הילכות שבת: ר' יונה א"ר חמא בר עוקבה מקשי והלא אין כתוב אלא (ויקרא יא) אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור ואת למד ממנו כמה הלכות ר' זעירה בשם ר' יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע מה טיבה אל תפליגינה לדבר אחר שהרי כמה הלכות נאמרו למשה מסיני וכולהן משוקעות במשנה א"ר אבון ויאות הרי שני מיני חיטים אי לולא שבא נחום ופירשה לנו יודעין היינו ר'

זעירה בשם ר' לעזר (הושע ח) אכתוב לו רובי תורתי וכי
רובה של תורה נכתבה אלא

דף ז, ב פרק א הלכה ח גמרא מרובין הדברים הנדרשין
מן הכתב מן הדברים הנדרשין מן הפה וכיני אלא
חביבין הדברים הסמוכין לכתב מן הדברים הסמוכין
לפה א"ר יודה בר פזי אכתוב לו רובי תורתי אלו
התוכחות אפילו כן לא כמו זר נחשבו א"ר אבון אילו
כתבתי לך רובי תורתי לא כמו זר נחשבו מה בין
לאומות אלו מוציאין ספריהן אלו מוציאין דפתריהן
ואלו מוציאין דפתריהן ר' חגיי בשם ר' שמואל בר נחמן
נאמרו דברים בפה ונאמרו דברים בכתב ואין אנו
יודעין איזה מהן חביבין אלא מן מה דכתיב (שמות לב)
כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל
הדא אמרה אותן שבפה חביבין ר' יוחנן ור' יודן בי ר'
שמעון חד אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה
שבכתב אני כורת אתך ברית ואם לאו איני כורת אתך
ברית וחורנה אמר אם שימרת מה שבפה ושימרת מה
שבכתב את מקבל שכר ואם לאו אין את מקבל שכר
א"ר יהושע בן לוי עליהם ועליהם כל ככל דברים
הדברים מקרא ומשנה תלמוד הלכות ואגדות אפילו
מה שתלמיד וותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר
למשה בסיני מה טעמא (קוהלת א) יש דבר שיאמר
ראה זה חדש הוא חבירו משיבו ואומר לו כבר היה
לעולמים אשר היה לפנינו ר' זעירה בשם שמואל אין
מורין לא מן ההלכות ולא מן האגדות ולא מן התוספות
אלא מן התלמוד והא תנא רבי חלפתא בר שאול היא
שני מיני חיטין היא שני מיני שעורין אמר רבי זעירה
כך היתה הלכה בידם ושכחוה היא שני מיני חיטין היא
שני מיני שעורין והא תנינן המחליק בצלים לחים לשוק
אם קיים יבישין לגורן אית לך מימר שוק וגורן כך
היתה הלכה בידם ושכחוה רבי חנניה בשם שמואל אין
למידין מן ההורייא הכל מודין שאין למידין מן המעשה
אמר ליה רבי מנא הדא דאת אמר בהוא דלא סבר ברם
בהוא דסבר עבד אמר ליה בין דסבר בין דלא סבר בהוא

דפליג ברם בהוא דלא פליג בין סבר בין לא סבר עבד רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האסורין שריבה עליהן שוגג מותר מזיד אסור ולא מתניתא היא אם שוגג מותר אם מזיד אסור מתניתא בתרומה דרובה אתא מימור לך ואפילו בשאר כל הדברים רבי אחא בשם רבי יונתן

דף ח, א פרק א הלכה ח גמרא כשם שמצוה לומר על דבר שהוא נעשה כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה א"ר לעזר כשם שאסור לטהר את הטמא כך אסור לטמא את הטהור ר' אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן אם באת הלכה תחת ידיך ואין את יודע אם לתלות או לשרוף לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה שאין לך חביב בתורה מפרים הנשרפין ושעירים הנשרפין והן בשריפה רבי יוסי בעי ולמידין דבר שאין מצותו לכאן מדבר שמצותו לכאן:

מסכת חגיגה פרק ב

דף ח, א פרק ב הלכה א משנה אין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אלא אם כן היה חכם מבין מדעתו וכל המסתכל בארבעה דברים רתוי לו כאילו לא בא לעולם מה למעלן ומה למטן מה לפניו ומה לאחור כל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו כאילו לא בא לעולם:

דף ח, א פרק ב הלכה א גמרא ר' בא בשם רב יהודה דרבי עקיבה היא ברם כר' ישמעאל דר' ישמעאל תני אזהרות

דף ח, ב פרק ב הלכה א גמרא לעובדה מן דר' אמי יתיב מתני אזהרה לשוכב אזהרה לנשכב הדא אמרה הלכה כר' ישמעאל: ולא במעשה בראשית בשנים: ר' בא בשם רב יהודה דר' עקיבה היא ברם כר' ישמעאל דורשין לעובדה מן מה דרבי יודה בר פזי יתיב דרש

בתחילה היה העולם מים במים הדא אמרה הלכה כר' ישמעאל דרש ר' יודה בר פזי בתחילה היה העולם מים במים מה טעמא (בראשית א) ורוח אלהים מרחפת על פני המים חזר ועשאו שלג (תהילים קמז) משליך קרחו כפיתים חזר ועשאו ארץ (איוב לז) כי לשלג יאמר הוי ארץ והארץ עומדת על מים (תהילים קלו) לרוקע הארץ על המים והמים עומדים על הרים (תהילים קד) על הרים יעמדו מים וההרים עומדין על רוח (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח והרוח תלויה בסערה (תהילים קמח) רוח סערה עושה דברו וסערה עשאה הקב"ה כמין קמיע ותלויה בזרועו שנא' (דברים לג) ומתחת זרועות עולם כי הנה יוצר הרים וגו' זה אחד מששה מקריות שהיה ר' קורא אותן ובוכה (צפניה ב) בקשו את ה' כל ענוי הארץ וגו' (עמוס ה) שנאו רע ואהבו טוב וגו' (איכה ג) יתן בעפר פיהו וגו' (קוהלת יא) כי את כל המעשה וגו' (שמואל א כח) ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני וגו' אמר לו לא היה לך להרגיז את בוראך אלא בי עשיתני ע"ז שלך אין את יודע כשם שנפרעין מן העובד כך נפרעין מן הנעבד ולא עוד אלא שהייתי סבור שהוא יום הדין ונתייראתי והרי דברים ק"ו מה אם שמואל רבן של נביאים שכתוב בו (שמואל א ג) וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע וגו' נתיירא מיום הדין אנו על אחת כמה וכמה והדין כי הנה יוצר הרים ובורא רוח וגו' אפי' דברים שאין בהן חט נכתבין לאדם על פינקסו ומי מגיד לאדם הבל היוצא מפיו ר' חגיי בשם ר' יעבץ יוצר הרים ובורא רוח ר' חגי בשם ר' יעבץ אילין ציפאריי תוהו חושך ואפילה ר' יודה בר פזי בשם ר' יוסי בי ר' יודה אדריינוס שאל לעקילס הגר קושטין אתון אמרין דהין עלמא קיים על רוחא א"ל אין א"ל הן את מודה לי א"ל אייתי לי הוגנין אייתי ליה הוגנין אטעונינון טעוניהון אקימון וארבעון נסתון וחנקון א"ל הא לך אקימון א"ל מן דחנקתון א"ל כלום חסרתנון לא רוחא היא דנפקא מינהון : ולא במרכבה ביחיד. עוד היא כר' עקיבה דברי הכל היא כדי שיהא אדם יודע לחוס על כבוד קונו לא כן אמר רב

אין אדם רשאי לומר דבר כנגד רבו אלא א"כ ראה או שימש כיצד הוא עושה בתחילה רבו פותח לו ראשי פסוקים

דף ט, א פרק ב הלכה א גמרא ומסכים ר' חייה בשם ר"י תלמיד וותיק היה לו לרבי ודרש פרק אחד במעשה המרכבה ולא הסכימה דעתו של רבי ולקה בשחין התורה הזו דומה לשני שבילים אחד של אור ואחד של שלג היטה בזה מת באור היטה בזו מת בשלג מה יעשה יהלך באמצע מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה מהלך על הדרך רוכב על החמור ור' לעזר בן ערך מהלך אחריו אמר לו ר' השניני פרק אחד במעשה המרכבה אמר לו ולא כך שנו חכמים ולא במרכבה אלא א"כ היה חכם ומבין מדעתו אמר לו ר' תרשיני לומר דבר לפניך אני אמר לו אמור כיון שפתח ר' לעזר בן ערך במעשה המרכבה ירד לו רבן יוחנן בן זכאי מן החמור אמר אינו בדין שאהא שומע כבוד קוני ואני רכוב על החמור הלכו וישבו להן תחת אילן אחד וירדה אש מן השמים והקיפה אותם והיו מלאכי השרת מקפצין לפניהן כבני חופה שמיחין לפני חתן נענה מלאך אחד מתוך האש ואמר כדבריק אלעזר בן ערך כן הוא מעשה המרכבה מיד פתחו כל האילנות פיהן ואמרו שירה (תהילים צו) אז ירננו כל עצי יער כיון שגמר ר' לעזר בן ערך במעשה המרכבה עמד רבן יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמר ברוך ה' אלהי אברהם יצחק ויעקב שנתן לאברהם אבינו בן חכם יודע בכבוד אבינו שבשמים יש לך נאה לדרוש ואינו נאה מקיים נאה מקיים ואינו נאה דורש אלעזר בן ערך נאה דורש ונאה מקיים אשריך אברהם אבינו שיצא מחלציד אלעזר בן ערך וכיון ששמעו ר' יוסף הכהן ור"ש בן נתנאל אף הם פתחו במעשה המרכבה אמרו יום א' בתקופת תמוז היה ורעשה הארץ ונראת הקשת בענן ויצאה בת קול ואמרה להן הרי המקום פנוי לכם והטריקלין מוצע לכם אתם ותלמידים מוזמנים לכת שלישית ואתיא כמ"ד (תהילים טז) שובע שמחות את פניך שבע כיתות של

צדיקים לעתיד לבוא שוב מעשה בי ר' יהושע שהיה מהלך בדרך ובן זומא בא כנגדו שאל בשלומו ולא השיבו אמר לו מאיין ולאין בן זומא אמר לו מסתכל הייתי במעשה בראשית ואין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא פותח טפח נאמר כאן ריחוף ונאמר להלן (דברים לב) כנשר יעיר קינו על גוזליו ירחף מה ריחוף שנאמר להלן נוגע ואינו נוגע אף ריחוף שנאמר כאן נוגע ואינו נוגע א"ר יהושע לתלמידיו הרי בן זומא מבחוץ ולא היו ימים קלים עד שנפטר בן זומא ר' יודה בר פזי בשם ר' יוסי בי ר' יודה שלשה הרצו תורתן לפני רבן ר' יהושע לפני רבן יוחנן בן זכאי ר' עקיבה לפני ר' יהושע חנניה בן חכיניי לפני ר' עקיבה מיכן והילך אין דעתן נקייה ארבעה נכנסו לפרדס אחד הציץ ומת אחד הציץ ונפגע אחד הציץ וקיפץ בנטיעות אחד נכנס בשלום ויצא בשלום בן עזאי הציץ ונפגע עליו הכתוב אומר (משלי כה) דבש מצאת אכול דייך בן זומא הציץ ומת עליו הכתוב אומר (תהילים קיז) יקר בעיני ה' המותה לחסידיו אחר הציץ וקיפץ בנטיעות מני אחר אלישע בן אבויה שהיה הורג רבי תורה אמרין כל תלמיד דהוה חמי ליה משבח באוריתא הוה קטיל ליה ולא עוד אלא דהוה עליל לבית וועדא והוה חמי טליא קומי ספרא והוה אמר מה אילין יתבין עבדין הכא אומנותיה דהן בנאי אומנותיה דהן נגר אומנותיה דהן צייד אומנותיה דהן חייט וכיון דהוון שמעין כן הוון שבקין ליה ואזלין לון עליו הכתוב אומר (קוהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך וגו' שחיבל מעשה ידיו של אותו האיש אוף בשעת עקתא הוון מטענין לון מטילין והוון מתכוונין מיטעון תרי חד מטול משום שנים שעשו מלאכה אחת אמר אטעוננון יחידאין אזלין ואטעונינון יחידיין והוון מתכוונין מיפרוק בכרמלית שלא להוציא מרשות היחיד לרשות הרבים אמר אטעונינון צלוחיין אזלין ואטעונינון צלוחיין רבי עקיבה נכנס בשלום ויצא בשלום עליו הכתוב אומר

דף ט, ב פרק ב הלכה א גמרא (שיר השירים א) משכני
אחריך נרוצה וגו' רבי מאיר הוה יתיב דרש בבית
מדרשא דטיבריה עבר אלישע רביה רכיב על סוסיא
ביום שובתא אתון ואמרין ליה הא רבך לבר פסק ליה
מן דרשה ונפק לגביה א"ל מה הויתה דרש יומא דין
א"ל (איוב מב) וה' ברך את אחרית וגו' א"ל ומה פתחת
ביה א"ל (שם) ויוסף ה' את כל אשר לאיוב למשנה
שכפל לו את כל ממונו אמר ווי דמובדין ולא משכחין
עקיבה רבך לא הוה דרש כן אלא (שם) וה' ברך את
אחרית איוב מראשיתו בזכות מצות ומעשים טובים
שהיה בידו מראשיתו א"ל ומה הויתה דריש תובן א"ל
(קוהלת ז) טוב אחרית דבר מראשיתו א"ל ומה פתחת
ביה א"ל לאדם שהוליד בנים בנערותו ומתו ובזקנותו
נתקיימו הוי טוב אחרית דבר מראשיתו לאדם שעשה
סחורה בילדותו והפסיד ובזקנותו ונשתכר הוי טוב
אחרית דבר מראשיתו לאדם שלמד תורה בנערותו
ושכחה ובזקנותו וקיימה הוי טוב אחרית דבר
מראשיתו אמר ווי דמובדין ולא משכחין עקיבה רבך
לא הוה דרש כן אלא טוב אחרית דבר מראשיתו בזמן
שהוא טוב מראשיתו ובי היה המעשה אבויה אבא
מגדולי ירושלם היה ביום שבא למוהליני קרא לכל
גדולי ירושלם והושיבן בבית אחד ולרבי אליעזר ולר'
יהושע בבית אחד מן דאכלון ושתון שרון מטפחין
ומרקדקין א"ר ליעזר לר' יהושע עד דאינון עסיקין
בדידהון נעסוק אנן בידן וישבו ונתעסקו בדברי תורה
מן התורה לנביאים ומן הנביאים לכתובים וירדה אש
מן השמים והקיפה אותם אמר להן אבויה רבותיי מה
באתם לשרוף את ביתי עלי אמרו לו חס ושלום אלא
יושבין היינו וחוזרין בדברי תורה מן התורה לנביאים
ומן הנביאים לכתובים והיו הדברים שמיחים כנתינתן
מסיני והיתה האש מלחכת אותן כלחיכתן מסיני
ועיקר נתינתן מסיני לא ניתנו אלא באש (דברים ד)
וההר בוער באש עד לב השמים אמר להן אבויה אבא
רבותיי אם כך היא כוחה של תורה אם נתקיים לי בן
הזה לתורה אני מפרישו לפי שלא היתה כוונתו לשם

שמים לפיכך לא נתקיימה באותו האיש א"ל ומה הייתה דורש תובן א"ל (איוב כח) לא יערכנה זהב וזכוכית א"ל ומה פתחת ביה א"ל דברי תורה קשין לקנות ככלי זהב ונוחין לאבד ככלי זכוכית ומה כלי זהב וכלי זכוכית אם נשתברו יכול הוא לחזור ולעשותן כלים כמו שהיו אף תלמיד חכם ששכח תלמודו יכול הוא לחזור וללמדו כתחילה א"ל דייך מאיר עד כאן תחום שבת א"ל מן הן את ידע א"ל מן טלפי דסוסיי דהוינא מני והולך אלפיים אמה א"ל וכל הדא חכמתא אית ביך ולית את חזר בך א"ל לית אנא יכיל א"ל למה א"ל שפעם אחת הייתי עובר לפני בית קודש הקדשים רכוב על סוסי ביה"כ שחל להיות בשבת ושמעתי בת קול יצאה מבית קודש הקדשים ואומרת שובו בנים חוץ מאלישע בן אבויה שידע כחי ומרד בי וכל דא מן הן אתת ליה אלא פעם אחת היה יושב ושונה בבקעת גינוסר וראה אדם אחד עלה לראש הדקל ונטל אם על הבנים וירד משם בשלום למחר ראה אדם אחר שעלה לראש הדקל ונטל את הבנים ושילח את האם וירד משם והכישו נחש ומת אמר כתיב (דברים כב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים איכן היא טובתו של זה איכן היא אריכות ימיו של זה ולא היה יודע שדרשה ר' יעקב לפניו ממנו למען ייטב לך לעולם הבא שכולו טוב והארכת ימים לעתיד שכולו ארוך ויש אומר ע"י שראה לשונו של ר' יהודה הנחתום נתון בפי הכלב שותת דם אמר זו תורה וזו שכרה זהו הלשון שהיה מוציא דברי תורה כתיקנן זה הוא הלשון שהיה יגע בתורה כל ימיו זו תורה וזו שכרה דומה שאין מתן שכר ואין תחיית המתים וי"א אמו כשהיתה מעוברת בו היתה עוברת על בתי עכו"ם והריחה מאותו המין והיה אותו הריח מפעפע בגופה כאירסה של חכינה לאחר ימים חלה אלישע אתון אומרון לר"מ הא רבך באיש אזל בעי מבקרתיה ואשכחיה באיש א"ל לית את חזר בך א"ל ואין חזרין מתקבלין א"ל ולא כן כתיב (תהילים צ) תשב אנוש עד דכא עד דיכדוכה של נפש מקבלין באותה

שעה בכה אלישע ונפטר ומת והיה ר"מ שמח בלבו ואומר דומה שמתוך תשובה נפטר ר' מן דקברוניה ירדה האש מן השמים ושרפה את קברו אתון ואמרין לר"מ הא קבירה דרבך אייקד נפק בעי מבקרתיה ואשכחין אייקד מה עבד נסב גולתיה ופרסיה עלוי אמר (רות ג) ליני הלילה וגוי ליני בעולם הזה שדומה ללילה והיה בבוקר זה העולם הבא שכולו בוקר אם יגאלך טוב יגאל זה הקב"ה שהוא טוב דכתיב ביה (תהילים קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו (רות ג) ואם לא יחפוץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי ה' ואיטפיית אמרון לר"מ אין אמרין לך בההוא עלמא למאן את בעי למבקרה לאבוד או לרבך אמר לון אנא מיקרב לר' קדמיי ובתר כן לאבא אמרון ליה ושמעין לך אמר לון ולא כן תנינן מצילין תיק הספר עם הספר תיק תפילין עם התפילין מצילין לאלישע אחר בזכות תורתו לאחר ימים הלכו בנותיו ליטול צדקה מר' גזר רבי ואמר (תהילים קט) אל יהי לו מושך חסד ואל יהי חונן ליתומיו אמרו לו ר' אל תבט במעשיו הבט בתורתו באותה השעה בכה ר' וגזר עליהן שיתפרנסו אמר מה אם זה שיגע בתורה שלא לשום שמים ראו מה העמיד מי שהוא יגע בתורה לשמה על אחת כמה וכמה ר' לעזר בשם בר סירה

דף י, א פרק ב הלכה א גמרא פליאה ממך מה תדע עמוקה משאול מה תחקור במה שהורשיתה התבונן אין לך ענין בנסתרות רב אמר (תהילים לא) תאלמני שפתי שקר יתחרשן יתפרכן ישתתקן יתחרשן כמה דאת אמר (שמות ד) ויאמר ה' אליו מי שם פה וגוי יתפרכן כמה דאת אמר (בראשית לז) והנה אנחנו מאלמים אלומים ישתתקן כשמועו (תהילים לא) הדוברים על צדיק עתק הדוברים על צדיקו של עולם דברים שהעתיק מבריותיו בגאווה ובזו זה שהוא מתגאה לומר אני דורש במעשה בראשית סבור שהוא כמגעה ואינו אלא כמבזה א"ר יוסי בן חנינה המתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא המתכבד בכבוד

חי העולמים לא כל שכן מה כתיב בתריה (שם) מה רב טובך אשר צפנת ליריאיך אל יהי לו כמה רב טובך א"ר לוי כתיב (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר וגוי כבוד אלהים הסתר דבר עד שלא נברא העולם כבוד מלכים חקור דבר משנברא העולם א"ר לוי כתיב (איוב כד) הזאת ידעת מני עד אבל את מני שים אדם עלי ארץ ר' יונה בשם ר' בא כתיב (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך יכול קודם למעשה בראשית ת"ל (שם) למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ יכול מששי ואילך ת"ל ראשונים אחר שריבה הכתוב מיעט הרי אנו למידין מששי מה ששי מיוחד שהוא מששת ימי בראשית אף את לא תהא מביא לי אלא את שהוא כיוצא בששי יכול לידע מה למעלה מן השמים ומה למטה מן התהום ת"ל (שם) ולמקצה השמים ועד קצה השמים אלא עד שלא נברא העולם את דורש ולבך מסכים משנברא העולם את הולך וקולך הולך מסוף העולם ועד סופו תני בר קפרא ולמן היום אתיא דר' יודה בר פזי כהדא דבר קפרא ומה דתני ר' חייא כהדא דר' בא ר' יונה בשם ר' לוי בבי"ת נברא העולם מה בי"ת סתום מכל צדדיו ופתוח מצד אחד כך אין לך רשות לדרוש מה למעלה ומה למטה מה לפניו ומה לאחור אלא מיום שנברא העולם ולבא אומרין לבי"ת מי בראך והוא מראה להן בנקודה ואומר זה שלמעלה ומה שמו והוא מראה להן בנקודה שלאחריו ואומר ה' שמו אדון שמו דבר אחר ולמה בבי"ת שהוא בלשון ברכה ולא באל"ף שהוא לשון ארירה אמר הקדוש ברוך הוא איני בורא את עולמי אלא בבי"ת שלא יהו כל באי העולם אומרין היאך העולם יכול לעמוד ונברא בלשון ארירה אלא הריני בורא אותו בבי"ת בלשון ברכה ואולי יעמוד ר' אבהו בשם ר' יוחנן בשתי אותיות נבראו שתי עולמות העולם הזה והעולם הבא אחד בה"א ואחד ביו"ד מה טעמא (ישעיהו כו) כי ביה ה' צור עולמים ואין אנו יודעין אי זה נברא בה"א ואי זה מהם נברא ביו"ד אלא מן מה דכתיב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה"א בראם הוי

העולם הזה נברא בה"א והעולם הבא נברא ביו"ד מה
ה"א פתוח מלמטן רמז לכל באי עולם שהן יורדין
לשואל מה ה"א יש לו נקודה מלמעלן משעה שהן
יורדין הן עולין מה ה"א פתוח מכל צד כך פותח פתח
לכל בעלי תשובה מה יו"ד כפוף כך יהיו כל באי העולם
כפופין (ירמיהו ל) ונהפכו כל פנים לירקון כיון שראה
דוד כן התחיל לקלס בשתי

דף י, ב פרק ב הלכה א גמרא אותיות (תהילים קיד)
הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה' ר' יודן נשיא
שאל לר' שמואל בר נחמן מהו דין דכתיב (תהילים סח)
סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו א"ל אין לך
כל מקום ומקום שאינו ממונה על ביה שלו ומי ממונה
על ביה שבכולם הקדוש ברוך הוא ביה שמו כי יה שמו
א"ל ר' לעזר רבך לא היה דרש כן אלא למלך שבנה
פלטין במקום ביבים במקום אשפות במקום סריות מי
שהוא בא ואומר הפלטין הזו במקום ביבין הוא במקום
אשפות הוא במקום סריות הוא אינו פוגם כך מי שהוא
אומר בתחילה היה העולם מים במים ה"ז פוגם
לפרדיסו של מלך ועלייה בנויה על גביו עליו להציץ אבל
לא ליגע ב"ש אומר שמים נבראו תחילה אח"כ הארץ
וב"ה אומרים הארץ נבראת תחילה ואחר כך השמים
אלו מביאין טעם לדבריהן ואלו מביאין טעם לדבריהן
מה טעמון דב"ש (בראשית א) בראשית ברא אלהים את
השמים ואת הארץ למלך שעשה כסא משעשאו עשה
אפיפורין שלו (ישעיהו סו) השמים כסאי והארץ הדום
רגלי מה טעמון דב"ה (בראשית ב) ביום עשות ה'
אלהים ארץ ושמים למלך שעשה פלטין משבנה את
התחתונים עשה את העליונים (ישעיהו מח) אף ידי
יסדה ארץ וימיני טפחה שמים א"ר יודה בר פזי ודא
מסייעה לב"ה (תהילים קב) לפנים הארץ יסדת ומעשה
ידיך שמים א"ר חנינה ממקום שב"ש מביאין טעם
לדבריהן משם ב"ה מסלקין לון מ"ט דב"ש בראשית
ברא אלהים את השמים ואת הארץ משם ב"ה מסלקין
לון והארץ היתה כבר היתה ר' יוחנן בשם חכמים אם

לבירייה שמים קדמו ואם לשכלול הארץ קדמה אם לבירייה שמים קדמו בראשית ברא אלהים וגו' אם לשכלול הארץ קדמה ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים שמים בראשון כב"ש עשה שלשה ימים ועשו תולדות ראשון ושני ושלישי ברביעי יהי מאורות ים בשני כב"ש עשה ג' ימים ועשה תולדות שני ושלישי ורביעי בחמישי ישרצו המים ארץ בשלישי כב"ש עשת ג' ימים ועשה תולדות שלישי ורביעי וחמישי בששי ותוצא הארץ ארץ בראשון כב"ה עשת שני ימים ועשו תולדות ראשון ושני בשלישי תדשא הארץ שמים בשני כב"ה עשו שני ימים ועשו תולדות שני ושלישי ברביעי יהי מאורות ים בשלישי כבית הלל עשה שנים ימים ועשה תולדות שלישי ורביעי בחמישי ישרצו המים אמר ר"ש בן יוחי תמיה אני היאך נחלקו אבות העולם על ביריית העולם שאני אומר שמים וארץ לא נבראו אלא כלפס הזה וככיסויה מה טעמא אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים א"ר לעזר בי ר"ש אם כדעת הזו שאמר אבא פעמים שהוא מקדים שמים לארץ פעמים שהוא מקדים ארץ לשמים אלא מלמד ששניהן שקולים זה כזה :

דף י, ב פרק ב הלכה ב משנה יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך יוסי בן יוחנן אומר לסמוך יהושע בן פרחיה אומר שלא לסמוך נתיי הארבילי אומר לסמוך יהודה בן טבאי אומר שלא לסמוך שמעון בן שטח אומר לסמוך שמעיה אומר לסמוך אבטליון אומר שלא לסמוך הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם ונכנס שמאי הלל אומר לסמוך ושמאי אומר שלא לסמוך הראשונים היו נשיאים והשניים אבות בית דין :

דף י, ב פרק ב הלכה ב גמרא בראשונה לא היתה מחלוקת בישראל אלא על הסמיכה בלבד ועשו שמאי והלל ועשו אותן ד' משרבו תלמידי ב"ש ותלמידי ב"ה ולא שימשו את רביהן כל צורכן ורבו המחלוקת בישראל ונחלקו לשתי כתות אלו מטמאין ואלו מטהרין ועוד אינה עתידה לחזור למקומה עד שיבוא בן

דוד ר' חייה בשם ר"י לא תהא שבות קלה בעיניך שהרי סמיכה אינה אלא רשות ונחלקו עליה אבות העולם א"ר יוסה זאת אומר שאדם צריך לכבוש את כובדו דלא כן מה אנן אמרין אסור ליגע בבהמה ב"י"ט. הלל ומנחם לא נחלקו יצא מנחם ונכנס שמאי. לאיכן יצא יש אומרים

דף יא, א פרק ב הלכה ב גמרא ממידה למידה יצא ויש אומר כנגד פניו יצא הוא ושמונים זוג של תלמידי חכמים מלובשין תירקי זהב שהשחירו פניהן כשולי קדירה שאמרו להן כתבו על קרן שור שאין לכם חלק באלהי ישראל אנן תנינן יהודה בן טבאי נשיא ושמעון בן שטח אב בית דין אית תניי תני ומחלף מאן דאמר יהודה בן טבאי נשיא עובדא דאלכסנדריא מסייע ליה יהודה בן טבאי הוון בני ירושלם בעון ממניתיה נשיא בירושלם ערק ואזל ליה לאלכסנדריא והיו בני ירושלם כותבין מירושלם הגדולה לאלכסנדריא הקטנה עד מתי ארוסי יושב אצלכם ואני יושבת עגומה עליו פירש מיתי גו אילפא אמר דבורה מרתא דביתא דקבלתן מה הוות חסירה א"ל חד מן תלמידוי רבי עיינה הוות שברה א"ל הא תרתיי גבך חדא דחשדתני וחדא דאיתסכלת בה מה אמרית יאיא בריוא לא אמרית אלא בעובדא וכעס עלוי ואזל מ"ד שמעון בן שטח נשיא עובדא דאשקלון מסייע ליה תרין חסידין הוון באשקלון אכלין כחדא ושתיין כחדא ולעיי באוריתא כחדא דמך חד מינהוון ולא איתגמל ליה חסד מית בריה דמעון מוכס ובטלת כל מדינתא מיגמול ליה חסד שרי ההוא חסידא מצטער אמר ווי דלית לשנאיהוון דישראל כלום איתחמי ליה בחילמא וא"ל לא תיבזי בני מריך דין עבד חדא חובא ואזל בה ודין עבד חדא טיבו ואזל בה ומה חובא עבד ההוא חסידא הס ליה לא עבד חובה מן יומוי אלא פעם אחת הקדים תפילין של ראש לתפילין של יד ומה טיבו עבד בריה דמעון מוכח חס ליה לא עבד טיבו מן יומוי אלא חד זמן עבד אריסטון לבולבטיא ולא אתון אכלוניה אמר

ייכלוניה מיסכינייא דלא יטלין ואית דאמרין בשוקא הוה עבר ונפל מיניה חד עיגול וחמא חד מיסכן ונסב ליה ולא א"ל כלום בגין דלא מסמקי אפויי בתר יומין חמא ההוא חסידא לחסידא חבריה מטייל גו גנין גו פרדיסין גו מבועין דמוי וחמא לבריה דמעין מוכס לשונו שותת על פי הנהר בעי ממטי מיא ולא מטא וחמא למרים ברת עלי בצלים רבי לעזר בר יוסה אמר תלייא בחיטי ביזיאי רבי יוסי בן חנינא אמר צירתא דתרעא דגיהנם קביע באודנה אמר לון למה דא כן א"ל דהוות ציימה ומפרסמה ואית דאמרי דהוות ציימה חד יום ומקזה ליה תריי אמר לון עד אימת היא כן א"ל עד דייתי שמעון בן שטח ואנן מרימין לה מן גו אודנה וקבעין ליה גו אודניה אמר לון ולמה א"ל דאמר אין אנא מתעביד נשייא אנא מקטל חרשייא והא איתעבד נשייא ולא קטן חרשייא והא אית תמנין נשיין חרשיין יהיבין גו מערתא דאשקלון מחבלן עלמא אלא איזיל אמור ליה אמר לון אנא דחיל דהוא גבר נשייא ולית הוא מהיימנתי א"ל אי הימינך הא טבאות ואין לא עביד הדין סימנך קומוי הב ידך על עיינך ואפקה וחזרה והיא חזרה אזל ותני ליה עובדה בעא מיעבד סימנא קומוי ולא שבקיה א"ל ידע אנא דאת גבר חסיד יתיר מן כן את יכול עבד ולא עוד אלא בפומי לא אמרית בלבי חשבית מיד עמד שמעון בן שטח ביום סגריר ונסב עימיה תומנין גוברין בחירין ויהב בידיהון תומניי לבושין נקיים ויהבנין גו קידרין חדתין וכפינן על רישיהון אמר לון אין

דף יא, ב פרק ב הלכה ב גמרא צפרית חד זמן לבשון לבושיכון ואין צפרית זמן תניין עולין כולכון כחדא וכיון דאתון עללין כל חד וחד מינכון יגוף חדא ויטלטליניה מן ארעא דעיסקיה דהדין חרשא טלטלתיניה מן ארעא לא יכול עבד כלום אזל וקם ליה על תרעא דמערתא א"ל אויים אויים פתחון לי דמן דידכן אנא אמרון ליה היך אתית להכא בהדין יומא אמר לון ביני טיפייא הוינא מהלך אמרון ליה ומה

אתיתא הכא מיעבד אמר מילף ומילפא כל מטי יעביד מה דהוא חכם והוות כל חדא מינהון אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא פיתא וחדא אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא קופד אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא תבשילין אמרה מה דהיא אמרה ומייתיא חמר אמרון ליה את מה אית בך עבד אמר לון אית בי צפר תרין צפרין ומייתי לכון תמנין גוברין בחירין הווי עמכון חדדי ומחדיי לכון אמרון ליה כן אנן בעיי צפר חדא זמן ולבשון לבושיהון צפר זמן תינינן ועלו כולהון כחדא אמר כל דמטי יחכום זוגיה וטענונון ואזלון וצלבונון הדא היא דתנינן מעשה בשמעון בן שטח שתלה נשים באשקלון אמרו שמנים נשים תלה ואין דנין שנים ביום אחד אלא שהיתה השעה צריכה לכך תני א"ר אלעזר בן יעקב שמעתי שעונשין שלא כהלכה ועונשין שלא כתורה עד איכן ר' לעזר בי רבי יוסי אמר עד כדי זימזום רבי יוסה אומר בעדים אבל לא בהתרייה מעשה באחד שיצא לדרך רכוב על סוסו בשבת והביאוהו לב"ד וסקלוהו והלא שבות הוית אלא שהיתה השעה צריכה לכן שוב מעשה באחד שיצא לדרך ואשתו עמו ופנה לאחורי הגדר ועשה צרכיו עמה והביאוהו לב"ד והלקוהו והלא אשתו הוות אלא שנהג עצמו בבזיון :

דף יא,ב פרק ב הלכה ג משנה ב"ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות וב"ה אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן :

דף יא,ב פרק ב הלכה ג גמרא ב"ש אומרים הותרה סמיכה שלא כדרכה וב"ה אומרים לא הותרה סמיכה שלא כדרכה אי זו היא סמיכה שלא כדרכה מאתמול א"ר זעירה כל עמא מודיי באשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא שלמי נדבה שסמך עליהן מאתמול יצא מה פליגין בשלמי חגיגה בית שמאי עבדין לון כשלמי נדבה ב"ה עבדין לון כאשם מצורע א"ר יסה הן דאת אמר אשם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא בזמנו עיבר זמנו נעשה כשלמי חגיגה אמרו ב"ה לב"ש

מה אם בשעה שאני אוסר להדיוט הרי אני מתיר לגבוה בשעה שאני מתיר להדיוט אינו דין שנתיר לגבוה אמרו להן ב"ש והרי נדרים ונדבות יוכיחו שהן מותרין להדיוט ואסורין לגבוה אמרו להן ב"ה לא אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין זמן קבוע תאמרו בחגיגה שזמנה קבוע אמרו להן ב"ש חגיגה אין זמנה קבוע שאם לא חג בראשון חוגג בשני שאם לא חג בשני חוגג בשלישי אמרו להן ב"ה חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג ברגל אינו יכול לחוג לאחר הרגל אמרו להם ב"ש והלא כבר נאמר (שמות יב) אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם אמרו להם ב"ה משם ראייה לכם אינו נעשה אבל נעשה הוא לגבוה אבא שאול אומר טעם אחר מה אם בשעה

דף יב, א פרק ב הלכה ג גמרא שכירתך סתומה כירת רבך פתוחה בשעה שכירתך פתוחה אינו דין שתהא כירת רבך פתוחה דבר אחר אינו בדין שיהא שולחנך ומלא ושולחן קונך ריקם אמר ר' יוסי בי רבי בון רבי שמעון בן לקיש הוה עבר קומי סדרא ושמע קלהון קריי הדין פסוקא (דברי הימים א כט) ויזבחו לה' זבחים ויעלו עולות לה' למחרת היום ההוא אמר מאן דמפסיק ליה כבית שמאי מאן דקרא כוליה כבית הלל ניחא עולות למחרת היום ההוא שלמים למחרת היום ואין שלמים באין כב"ש א"ר יוסי בי רבי בון דוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר מעשה בהלל הזקן שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה חברו עליו תלמידי ב"ש התחיל מכשכש בזנבה אמר להן ראו נקיבה היא ושלמים הפליגן בדברים והלכו להן לאחר ימים גברה ידן של ב"ש וביקשו לקבוע הלכה כדבריהם והיה שם בבא בן בוטא מתלמידי ב"ש ויודע שהלכה כב"ה ופעם אחת נכנס לעזרה ומצאה שוממת אמר ישמו בתיהן של אלו שהישמו את בית אלהינו מה עשה שלח והביא שלשת אלפים טלי מצאן קדר וביקרן ממומין והעמידן בהר הבית ואמר להן שמעוני אחיי בית ישראל כל מי שהוא רוצה יביא עולות ויסמוך יביא שלמים ויסמוך באותה השעה נקבעה הלכה כבית

הלל ולא אמר אדם דבר א"ר יצחק בי ר' לעזר הדא כסא בשירותה בעינא מילוי כסא דקיסא מיניה וביה כל גומרא דלא כוויא בשעתה לא כוויא מעשה באחד מתלמידי ב"ה שהביא עולתו לעזרה וסמך עליה וראהו אחד מתלמידי ב"ש אמר להן מה זו סמיכה אמר לו מה זו שתיקה ושיתקו בניזיפה והלך לו :

דף יב,א פרק ב הלכה ד משנה עצרת שחלה להיות ערב שבת ב"ש אומרים יום טבוח לאחר שבת וב"ה אומרים אין להן יום טבוח ומודין שאם חלה להיות בשבת שיום טבוח לאחר שבת ואין כ"ג מתלבש בכליו ומותרין בהספד ובתענית שלא לקיים את דברי האומרים עצרת לאחר השבת :

דף יב,א פרק ב הלכה ד גמרא עצרת שחלה להיות ערב שבת ב"ש אומרים יום טבוח שלה לאחר שבת ב"ה אומרים אין לה יום טבוח אלא יומה הוא טבוחה הא ב"ש אומר יום טבוח שלה אחר שבת ואין כ"ג מתלבש בכליו מק"ו מה אם בשעה שיש שם שלמים ועולות כדברי ב"ה אין כ"ג מתלבש בכליו בשעה שאין שלמים ועולות כדברי בית שמאי לא כ"ש כתוב אחד אומר (שמות כג) וחג הקציר בכורי מעשיך וכתוב אחר אומר (ויקרא כג) כל מלאכת עבודה לא תעשו א"ר חנניה כיצד יתקיימו שני מקראות הללו בשעה שהוא חל בחול את חוגג ושובת ובשעה שהוא חל בשבת למחר את חוגג וקוצר א"ר יוסי בי רבי בון

דף יב,ב פרק ב הלכה ד גמרא ובלבד שיבלים לעיסתו כהדא דתני להן אינש דיהוי עלוהי אעין ובכורין האומר הרי עלי עצים למזבח וגזרין למערכה אסור בהספד ותענית ומלעשות מלאכה בו ביום. מודרים שאם חלה להיות בשבת שיום טבוח שלה לאחר שבת הא בית הלל אומרים יום טבוח שלה לאחר שבת עורות של מי רבי טבי בשם ר' יאשיה איתפלגון רבי יוחנן ורשב"ל רבי יוחנן אמר של כל המשמרות ר"ש בן לקיש אמר של אותו המשמר ואת אמר יום טוב שחלה לאחר שבת

עורות של מי פלוגתא דרבי יוחנן ורשב"ל אר"י עצרת
יש לה תשלומין כל שבעה התיב רב הושעיה והא תני
מה החדש למנויו יום אחד אף העצרת למנויה יום
אחד א"ר לא שאם לא חג בראשון חוגג כל שבעה ר'
יוסי בי ר' בון בשם ר' יהושע בן לוי בכל יום כ"ג
מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר אם יש
נדרים ונדבות הוא מקריבן והולך ואוכל בתוך ביתו
ובא ומקריב תמיד של בין הערבים ובא ולן בלשכת
פלהדרין ר' עוקבה בשם ר' יהושע בן לוי לא היה עושה
כן אלא בשבתות ובימים טובים אית תניי תני הציץ
מרצה על מצחו אית תניי תני אפי' בזוית מ"ד הציץ
מרצה על מצחו (שמות כח) והיה על מצחו תמיד מ"ד
אפי' בזוית מהדא דיום הכיפורים מ"ד הציץ מרצה על
מצחו מסייע לר' יוסי בי ר' בון מאן דאמר אפי' בזוית
מסייע לר' עוקבה :

דף יב,ב פרק ב הלכה ה משנה נוטלין לידיים לחולין
ולמעשר ולתרומה ולקדש מטבילין ולחטאם אם
ניטמאו ידיו ניטמא גופו :

דף יב,ב פרק ב הלכה ה גמרא ויש ידיים לחולין אלא
כר' שמעון בן אלעזר דר' שמעון בן אלעזר אומר יש
ידיים לחולין דברי הכל היא כדי שיהא בדל מן
התרומה תני ר' שמעון בן אלעזר משום רבי מאיר
הידיים תחילה לחולין ושניות לתרומה מה ר' שמעון בן
אלעזר כר' עקיבה דתנינן תמן המכניס ידיו לבית
המנוגע ידיו תחילה דברי ר' עקיבה וחכמים אומרים
ידיו שניות כרבנן היא תמן

דף יג,א פרק ב הלכה ה גמרא מה טעמון הכא מתוך
שאת אומר לו ידיו שניות אף הוא בדל מן התרומה ולא
מחמת משקה גזרו עליהן ויהיו תחילה קל וחומר מה
אם טבול יום שהוא דבר תורה אינו אלא פוסל ידים
שהן מדבריהן לא כל שכן דבר אחר כלום גזרו על
הידיים לא כדי שיהא בדל מן התרומה מתוך שאת
אומר לו ידיו שניות אף הוא בדל מן התרומה תמן תנינן

התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה וחומש ואסורין לזרים והן נכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין כן במעשר תמן את אמר אין המעשר טעון רחיצה והכא את אמר המעשר טעון רחיצה הן דאת אמר המעשר טעון רחיצה רבנן הן דאת אמר אין המעשר טעון רחיצה ר' מאיר דתנינן תמן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקודש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר' מאיר וחכמים אוסרין במעשר ולא שמיע דאמר ר' שמואל בשם ר' זעירה מהו וחכמים אוסרין במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר מאי כדון הן דאת אמר המעשר טעון רחיצה ברוצה לוכל והן דאת אמר אין המעשר טעון רחיצה ברוצה ליגע ולא הוא רוצה לוכל הוא רוצה ליגע אלא משום נטילת סרך והתנינן תרומה וכי יש בתרומה משום נטילת סרך אלא בחולין שנעשו על גב טהרת הקודש וחולין שנעשו על גב הקודש לא כחולין הם תיפתר או כר' שמעון בן אלעזר או כר' אלעזר בי רבי צדוק או כרבי שמעון בן אלעזר דתני ר' שמעון בן אלעזר אומר משום ר' מאיר הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה או כר' לעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן חולין שנעשו על גב הקודש הרי אלו כחולין ר' אלעזר בי ר' צדוק אומר הרי אלו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד ולקודש מטבילין: כל הן דתנינן מטבילין בארבעים סאה אן קיימין והא תנינן הנוטל ידיו למקדש צריך רביעית א"ר לעזר כאן בידים טמאות וכאן בידים טהורות א"ר חנינא בריה דר' הלל אפילו תימר כאן וכאן בידים טהורות כאן וכאן בידים טמאות כאן בקודשי מקדש המקודשין וכאן בחולין שנעשו על גב הקדש: ולחטאת אם ניטמאו ידיו ניטמא גופו: א"ר חנניה לא שחידשו טומאה לחטאת אלא אמרו המיטמא טומאה קלה כמיטמא טומאה חמורה ר' יעקב בר אחא בשם רבי לעזר (במדבר יט) ואסף איש מה תלמוד לומר טהור הגע עצמך אפי' את אוספו

דף יג, ב פרק ב הלכה ה גמרא במגריפה אמרה התורה טהור מה אנו קיימין אם במגריפה של מתכת והלא פשוטי כלי מתכות טמאין אם במגריפה של עץ לא כעומד מחמת דבר טמא הוא אמר רב הושעיה תיפתר באוספו בנסר ואפשר שלא ינשא עליו א"ר יודן אבוי דר' מתניה תיפתר באוספו במלתרא עבה רבי בא בר ממל בעא קומי ר' אמי מה בין אדם טהור לחטאת לכלי ריקן טהור לחטאת אמר ליה ואסף איש טהור מה ת"ל איש אלא ליתן טהרה מעולה לאיש לעשותו כמי חטאת וכאפר חטאת רבי יסא בשם רשב"ל היסט שטיהרתי לך בשרץ טימאתי לך כאן :

דף יג, ב פרק ב הלכה ו משנה הטובל לחולין והוחזק לחולין אסור במעשר הטובל למעשר והוחזק למעשר אסור לתרומה הטובל לתרומה והוחזק לתרומה אסור לקדוש הטובל לקודש והוחזק לקודש אסור לחטאת הטובל לחמור הותר לקל טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל :

דף יג, ב פרק ב הלכה ו גמרא וחולין צריכין כוונה דרובא אתא מימור לך אפילו טובל לחולין והוחזק לחולין אסור במעשר לא כן א"ר אלעזר כמיניין החולין כן מיניין המעשר כאן לאכילה וכאן למגע הטובל סתם מותר בכולם א"ר יוחנן במזוקק לכולן עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו לכל טהרה שירצה תמן תנינן מקל שהיא מליאה משקין טמאים כיון שהשיקה למקוה טהרה דברי ר' יהושע וחכ"א עד שיטביל את כולה ר"ש בן לקיש אומר מה פליגין בטומאה קלה אבל בטומאה חמורה אף ר' יהושע מודה ר' יוחנן אמר אף בטומאה החמורה פליגין מתניתא פליגא על רשב"ל עודיהו רגליו משוקעות במים מחזיק עצמו בכל טהרה שירצה פתר לה באוכל אוכלין טמאין ושותה משקין טמאין לא כן א"ר יעקב בר זבדי ר' אבהו בשם רשב"ל האוכל אוכלין

דף יז, א פרק ב הלכה ו גמרא טמאין ושותה משקין טמאין גופו טהור בלא כוונה מכיון שנתן דעתו לטהרה מעולה ממנה אינו צריך כוונה מתניתא פליגא על רשב"ל מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו שניהן טהורין זה אחר זה הראשון טהור והשני טמא רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור ועוד היא באוכל אוכלין טמאין ובשותה משקין טמאין מתניתא פליגא על רשב"ל צנון שבמערה אשה נידה מדיחתו והוא טהור העלתו כל שהוא מן המים טמא ותני עלה ר' יהודה מטהר משם ר' יהושע ונידה לא טומאה חמורה היא הדא פליגא על רשב"ל ולית לה קיום:

דף יז, א פרק ב הלכה ז משנה בגדי עם הארץ מדרס לפרושים בגדי פרושים מדרס לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש יוסי בן יועזר היה חסיד שבכהונה והיתה מטפחתו מדרס לקודש יוחנן בן גודגדא היה אוכל על טהרת הקודש כל ימיו והיתה מטפחתו מדרס לחטאת:

דף יז, א פרק ב הלכה ז גמרא ר' יסא בשם ר"י במגעות שנו ר' זעירה בעא קומי ר' יסא מאיכן ניטמא הבגד הזה מדרס א"ל תיפתר שהיתה אשתו של עם הארץ יושבת עליו ערומה שמואל בר אבא בעא קומי ר' זעירה כמה דאת אמר תמן אין היסט בחולין ויש היסט בחולין ע"י מגע ודכוותה אין משא בחולין ויש משא בחולין ע"י מגע ר' שמואל אחוי דר' הושעיה א"ר ירמיה בעי ישיבה על הכסא ונגעה בו מה נפשך אם משא הרי משא אם מגע הרי מגע כמה דאתא מר במשא עד שינשא רובו ודכוותה במגע עד שיגע ברובו גופו של פרוש מהו שיעשה כזב אצל התרומה התיב רבי יוחנן

דף יז, ב פרק ב הלכה ז גמרא והא תנינן המניח ע"ה בתוך ביתו לשומר בזמן שהוא רואה את הנכנסין ואת היוצאין האוכלין והמשקין וכלי חרש פתוחין טמאין אבל המשכבות והמושבות וכלי חרש מוקפין צמיד

פתיל טהור אין תימר עשו גופו כזב אצל התרומה
אפילו מוקפין צמיד פתיל יהיו טמאין א"ר יודה בר פזי
תיפתר בעם הארץ אצל הפרוש ולית שמע מינה כלום
א"ר מנא כן א"ר יוסה ר' כל מה דאנן קיימין הכא
בתרומה אנן קיימין תדע לך שהוא כן דתנינן תמן אפי'
מאכל ואפילו כסות הכל טמא כלום אמרו טמאים לא
משם היסט לא כן א"ר יוחנן לא חצצות ולא הסיטות
ולא רשות היחיד ולא עם הארץ אצל התרומה גופה של
תרומה מהו שיעשה כזב אצל הקודש נישמענה מן
הדא החותך שפופרת של קודש החותכה והמטבילה
טעון טבילה ניחא חותכה מטבילה ויכרכינה בסיב
ויטבילה אלא תיפתר בשחתכה על מנת להטבילה גופו
של קודש מהו שיעשה כזב אצל החטאת נישמענה מן
הדא שני לגינים א' טהור לקודש ואחד טהור לתרומה
שנגעו זה בזה שניהן טהורין והא מתניתא פליגא עשה
את הטהור לחטאת שהיסיט ברוקו ובשכבת זרעו של
טהור לתרומה וניטמא היא טהור לתרומה היא טהור
לקודש :

מסכת חגיגה פרק ג

דף יד, ב פרק ג הלכה א משנה חומר בקודש מבתרומה
שמטבילין כלים בתוך כלים בתרומה אבל לא בקודש
אחוריים ותוך ובית צביעה בתרומה אבל לא בקודש
הנושא

דף טו, א פרק ג הלכה א משנה את המדרס נושא את
התרומה אבל לא את הקודש בגדי אוכלי תרומה מדרס
לקודש לא כמידת הקודש מידת התרומה שבקודש
מתיר ומטביל ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואח"כ
מטביל :

דף טו, א פרק ג הלכה א גמרא ר' חייא בשם ר"י מפני
שאוכלי תרומה זריזין ואוכלי קודש אינן זריזין א"ר
חנניה קומי ר' מנא והדא היא מעלה אילו דבר שהוא

שוה בזה ובזה טמא בזה וטהור בזה ודא היא מעלה
א"ל תיפתר במזוקק לקדש ר' לא בשם ר"י אם היה
דבר טמא כבד כליטרא אין מטבילין אותו אבא שאול
אומר אף בתרומה אין מטבילין אותו אלא סל וגרנותני
בלבד א"ר יוחנן אבא שאול ור' שמעון שניהם אמרו
דבר א' דתנינן תמן האוחז באדם ובכלים ומטבילין
טמאים וכשהוא מדיח את ידיו טהורין רבי שמעון
אומר ירפס עד שיבוא בהן המים א"ר יוחנן מסתברא
רבי שמעון יודה לאבא שאול אבא שאול לא יודי לר"ש
רבנן דקיסרין בשם ר' יוחנן הלכה כאבא שאול ותני כן
הלכה כדבריו א"ר יונה מתניתא דר"מ אבל דברי
חכמים עושין כן אפי' בקודש שאין בית צביעה תוך כלי
קודש כולן תוך רבי יונה בשם רבי חייה בר בא מעשה
שנכנסו שבעה זקינים לעבר את השנה בבקעת רימון
ומי היו רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ור"ש רבי
נחמיה ורבי ליעזר בן יעקב ורבי יוחנן הסנדלר אמרו

דף טו, ב פרק ג הלכה א גמרא כמה מעלות בקודש
ובתרומה רבי מאיר אומר שלש עשרה רבי יוסי אומר
שתים עשרה א"ר מאיר כך שמעתי מרבי עקיבה שלש
עשרה אמר לו רבי יוחנן הסנדלר שימשתי את ר"ע
עומדות מה שלא שימשתי ישיבות אמרו רבי יוחנן
הסנדלר אלכסנדרי לאמיתו הוא ועמדו משם בנשיקה
וכל מאן דלא ה"ל גולה הוה חבריה קטע פלגא דגולתיה
ויהב ליה ולמה הוון עבדין כן דהוון כולהון דרשין הדין
פסוקא מן שבע שבע אפין (ישעיהו ה) אשירה נא לידידי
שירת דודי לכרמו וקלסון לאחרייא מה אשכח אפוי
בגוה אמרין ר"ש בן יוחי הוה ולמה הוון דחקין מעתה
הדא מילתא דהוון דרשין מימר (שמות לד) אלהי
מסכה לא תעשה לך מה כתוב בתריה את חג המצות
תשמור אמרין כל מי שספיקה בידו לעבר את השנה
ואינו מעברה כאילו עובד עכו"ם מי אתי מיזל לון
אמרון אתוי נחוי עובדינן והוה חמי חד כיף דשייש
והוה כל חד וחד נסיב חד מסמר וקבע ליה בגויה והוה
נחת ושקע כהדין לייש עד כדון מיתקרי כיפא מסמרא

א"ר יוחנן בית צביעה שאמרו בין בפנים בין בחוץ כדרך שהנקיים תופסין בו א"ר זעירה איפשר לומר בנגוב שאין הידים מיטמות בנגוב אבל איפשר לומר במלוא משקה שמכיון שנגע בו טימהו אלא כי נן קיימין במלוכלך במשקה רבי יוחנן בשם רבי בנייה עשו משקה בית צביעה כמשקה בית מטבחיא כמא דאת אמר תמן משקה בית מיטבחיא טהורין במקומן וטמאין במקום אחר וכה משקה בית צביעה טהורין במקומן וטמאין במקום אחר רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי משקה בית מטבחיא שיצא לחוץ ניטמא והא תנינן משקה בית מיטבחיא שיצאו לחוץ בקדושתן הן א"ר יוסה קיימה רבי סימון רבי חנינא ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי כשיצאו וחזרו ניטמא משקה העליון והיה שותת

דף טז, א פרק ג הלכה א גמרא ויורד רבי בא ורבי בון בר חייה חד אמר במקומו טהור וירד למטן טמא וחורנה אמר הואיל והוא בא מכח טהרה טהור רבי אחא בשם רבי זעירה הדא דאת אמר במשקין שניטמו באוכלין אבל במשקין שניטמו בשרץ טמאים הן תמן תנינן כל הכלים יש להן אחוריים ותוך ויש להם בית צביעה ר"מ אומר לעריבה גדולה של עץ ר"ע אומר לכוסות ר"מ אומר לידיים טמאות וטהורות א"ר יוסי לא אמרו אלא לידיים טהורות בלבד וכרבי מאיר היו ידיו טמאות ואחורי הכוס טהורין משקה לחוץ על גבי הכוס ואחזו בבית צביעתו פשיטא שאין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס כשם שאין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס כך אין משקה מיטמא מן היד לטמא ככר במקום אחר נישמענה מן הדא משקין טהורים נתונין בקרקע נגע בהן ככר טמא טימאן לאי זה דבר טימאן לא לטמא ככר במקום אחר מפני שהן ע"ג הקרקע הא ע"ג הכוס לא אלא משקה נתון ע"ג היד ואחזו בבית צביעתו אפי' כן אין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד נישמענה מן הדא משקין טמאין נתונין בקרקע נגע בהן ככר טהור ניטמא לא אמר אלא ככר הא יד לא וכר' יוסה היו ידיו טהורות ואחורי

הכוס טמאים משקה נתון על גבי היד ואחזו בבית צביעתו פשיטא שאין משקה מיטמא מן הכוס לטמא את היד וכשם שאין משקה מיטמא מן הכוס לטמא היד כך אין משקה מיטמא מן הכוס לטמא ככר במקום אחר נישמענה מן הדא משקין טמאין נתונין בקרקע נגע בהן ככר טהור ניטמא לאיזה דבר ניטמא לא לטמא הככר במקום אחר מפני שהן על גבי קרקע הא על גבי היד לא אלא משקה נתון על גבי הכוס ואחזו בבית צביעתו אפי' כן אין משקה מיטמא מן היד לטמא את הכוס נישמענה מן הדא משקין טמאים נתונים בבית צביעתו של כוס נגע בהן כוס שאחוריו טהורים בבית צביעתו ניטמא: הנושא את המדרס הוא נושא את התרומה אבל לא את הקודש: ר' בא בשם רב יהודה מפני מעשה שאירע מעשה באחד שניקבה חביתו

דף טז, ב פרק ג הלכה א גמרא ופקקה בסנדלו רבי זעירה רבי יסא בשם רבי לעזר עבר ונשא טהור ואתיא כהיא דאמר רבי לעזר יש מהן שאמרו לא ישא עבר ונשא טמא ויש מהן שאמרו לא ישא ואם עבר ונשא טהור א"ר זעירה קומי ר' מנא לית הדא אמרה שלא עשו גופו כזב אצל הקודש אין תימר עשו גופו כזב אצל הקודש אפילו עבר ונשא יהא טמא אמר ליה תיפתר במזוקק לקודש שלא כמידת הקודש מידת התרומה שבקודש מתיר את החוטים ומנגב את הנקבים ואחר כך קושר ובתרומה קושר ואח"כ מטביל אוכלי תרומה זריזין הן והן חצין אותה אוכלי הקודש אינן זריזין ואינן חצים אותה:

דף טז, ב פרק ג הלכה ב משנה כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה הכלי מצרף מה שבתוכו לקודש אבל לא לתרומה הרביעי בקודש פסול והשלישי בתרומה ובתרומה ניטמאת אחת מידי חבירתה טהורה ובקודש מטביל שתיהן והיד מטמא את חברתה בקודש אבל לא לתרומה:

דף טז, ב פרק ג הלכה ב גמרא תני מעשה באשה אחת שהיתה אורגת בגד א' בטהרה ובאת אצל ר' ישמעאל להישאל לו אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו מתוך שהוא בודקה אמרה לו נידה באת ומתחה עמי בחבל באותה השעה א"ר ישמעאל גדולים הם דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה שוב מעשה באשה אחת שהיתה אורגת מטפחת אחת בטהרה ובאת אצל ר' ישמעאל להישאל לו אמרה לו יודעת אני שלא ניטמא אלא שלא נתתי דעתי לשומרו מתוך שהוא בודקה אמרה לו נפסקה נימא אחת וקשרתיה בפי באותה השעה א"ר ישמעאל גדולים הן דברי חכמים שאמרו כלים הנגמרינן בטהרה צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה החותך משפופרת הקודש חותכה ומטבילה טעון טבילה ניחא חותכה מטבילה ויכרכינה בסיב ויטבילה א"ר אילא תיפתר שחתכה על מנת להטבילה א"ר יהושע בן לוי עד כאן בקודשי מקדש המקודשים מיכן והילך בחולין שנעשו על טהרת הקודש א"ר יוחנן מעידותו של רבי עקיבה היא דתנינן

דף יז, א פרק ג הלכה ב גמרא תמן הוסיף רבי עקיבה הסולת והקטרת הלבונה והגחלים שנגע טבול יום במקצתן שפסל את כולן רשב"ל אמר יודעין היו שכלי שרת מחברים ומה בא להעיד על שירי מנחות שיהו מחברין את עצמן ר' יוסה בי ר' זמינה בשם ר' יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן מפני שנזקקו לכיליין רבי אחא רבי אילא בשם ר' יסא יודעין היו שכלי שרת מחברין ומה בא להעיד על הסולת ועל הקטורת ועל הלבונה ועל הגחלים ניחא סולת וקטורת ולבנה גחלים מאי א"ר בון בר כהנא תיפתר בגחלים של יה"כ שכמה שהוא חותה הוא מכניס אבל בגחלים שבכל יום לא כהיא דתנינן תמן נתפזר ממנו כקב גחלים היה מכבדן לאמה ובשבת כופין עליו פסכתר א"ר מתניה וכי סולת וקטורת ולבונה וגחלים יש להן

שיעור אצל זה לא מפני שנזקקו לכיליין והכא מפני שנזקקו לכיליין ר' בון בר חייא בעי קומץ מהו שיקרב בשני כלים התיב ר' חנין והא תנינן הכלי מצרף אין תימר שקומץ קרב בשני כלים וליידא מילה תנינן הכלי מצרף א"ר לעזר דרומייה לא כן א"ר יוסי בי ר' זמינא בשם רבי יוחנן מפני מה אמרו שירי מנחות מחברין את עצמן לא מפני שנזקקו לכיליין והכא שנזקקו לכיליין א"ר מתנייה וכי סולת וקטורת ולבונה וגחלים לא בכמה כלים הן קריבין ואת אמר הכלי מצרף והכא הכלי מצרף כהנא שאל לרבנן דתמן מנחה חלוקה

דף יז, ב פרק ג הלכה ב גמרא בגסה ניטמאת זו ניטמאת זו א"ל ניטמאת זו ניטמאת זו וקפצה טומאה אמרון ליה וקפצה טומאה אפי' אחרת בינתיים אמרון ליה אפילו אחרת בינתיים קומץ מזו לזו א"ל שמועה לא שמענו משנה שנינו כהיא דתנינן לתמן שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפ"ע ומזו בפ"ע כשירות ואם לאו פסולות ואין שיריה של זו מפסיקין לזו אתא ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר"י קומץ מזו על זו ניטמאת זו ניטמאת זו האמצעית לא ניטמאת לא כן תני כף אחת שהיא עושה מה שבתוכה אחת א"ר חיננה אין הכלי מצרף אלא דבר שהוא אסור לו רשב"ל בעי צריד של מנחות מהו שיעשה מניין התיב ר' לעזר והכתיב (ויקרא יא) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא את שטומאתו על ידי מים עושה מיניין את שאין טומאתו על ידי מים אינו עושה מיניין התיב ר"י הרי נבלת עוף הטהור הרי היא מטמא טומאת אוכלים בלא הכשר ובלא טומאה מפני שסופה לטמאות טומאה חמורה מאי כדון מכל האוכל אשר יאכל את שטומאתו משם אוכל עושה מיניין ואת שאין טומאתו משם אוכל אינו עושה מיניין ר' יונתן בשם רבי האוכל אוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלוכל בתרומה ר' שמואל בר רב יצחק בעי מה ר' כר"א דתנינן תמן האוכל אוכל ראשון ראשון האוכל אוכל שני שני האוכל אוכל שלישי שלישי דברי הכל היא כדי שיהא בדל מן

התרומה ודכוותה האוכל אוכל שני במעשר נפסל גופו
מלוכל במעשר נישמענה מן הדא וחכמים אוסרין

דף יח, א פרק ג הלכה ב גמרא במעשר ולא שמיע להו
דא"ר שמואל בשם ר' זעירה מהו וחכמים אוסרין
במעשר נפסל גופו מלוכל במעשר ודכוותה האוכל אוכל
רביעי בקודש נפסל גופו מלוכל בקודש נישמענה מן
הדא דא"ר ירמיה בשם ר' בא בר ממל עשו אותו כאוכל
אוכל רביעי בקודש הדא אמרה האוכל אוכל רביעי
בקודש נפסל גופו מלוכל בקודש עד כדון בקדשי מקדש
המקודשין ואפי' בחולין שנעשו על טהרת הקודש
נישמענה מן הדא דתנינן תמן השוחט בהמה חיה ועוף
ולא יצא מהן דם כשירין ונאכלים בידיהם מסואבות
אע"פ שלא הוכשרו בדם ר"ש אומר הוכשרו בשחיטה
ר' לעזר בשם רבי הושעיה מתני' בחולין שנעשו על גב
הקודש כר' יהושע ר' זעירא ר' יסא ר' יוחנן ר' ינאי בשם
ר' האוכל אוכל שלישי בתרומה נפסל גופו מלוכל
בתרומה ולא מתני' היא שהשלישי שני לקודש מתני'
בקודשי מקדש המקודשין דרבא אתא מימר לך ואסור
בחולין שנעשו על גב הקודש א"ר בון בר חיה קומי ר'
זעירה מתני' אמרה כן ככרות הקודש בתוך גומותיהם
המים מקודשין באש לך דאתא מימור לך עשה משקה
פיו כמשקה קודש א"ר זעירה כמה דאת אמר תמן עשה
את הטהור לחטאת כמי חטאת וכאפר חטאת והכא
עשה משקה פיו כמשקה קודש ר' זעירא ר' יסא ר' יוחנן
ר' ינאי ולא ידעין אין מטי בה בשם ר' מתניתא מינה
קיומה ומינה תברה מינה קיומה שהשלישי שני לקודש
ואין שני לתרומה שנעשה לטהרת התרומה

דף יח, ב פרק ג הלכה ב גמרא אבל אם נעשה לטהרת
הקודש נעשה גופו שני אצל הקודש מינה תברה
שהשלישי שני לקודש ולא שני לתרומה שנעשית
לטהרת הקדש אבל אם נעשה לטהרת התרומה נעשה
גופו שני אצל התרומה וכל שכן אצל הקדש תני ר' יוסי
מניין לרביעי בקודש שהוא פסול ודין הוא מה אם
מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה הרי פוסל בקדש

רביעי שהוא פוסל בתרומה אינו דין שיפסל בקודש הרי למדנו לשלישי מן הכתוב ולרביעי מק"ו התיב ר' יוחנן הרי האוכל הכא מחמת טבול יום יוכיח הרי הוא פוסל בתרומה ואינו פוסל בקודש ר' חנניה בשם ר' יוחנן אתיא דר' יוסה בשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע אמר תמן יטמא יטמא דבר תורה כן ר' יוסה אמר הכא יטמא יטמא דבר תורה ר' אבהו בשם ר' יוסה בן חנינה לית ר' יוסי צריך להדין ק"ו קריי דרש ר' יוסי (ויקרא ז) והבשר אשר יגע זה שני שנגע בראשון בכל טמא זה שלישי שנגע בשני לא יאכל סוף טמא לא יאכל עד כדון באוכלין שניטמאו מאויר כלי חרס שניטמא בשרץ אוכלין עצמן שניטמו בשרץ מניין ודין הוא ומה אם הכלים שאינן מיטמין מאויר כלי חרס שניטמא בשרץ הרי הן מיטמין כשרץ לטמא אוכלין אוכלין עצמן שניטמו בשרץ אינו דין שיטמו כשרץ לטמא אוכלין עד כדון כר' עקיבה כר' ישמעאל תני ר' ישמעאל והבשר אשר יגע בכל טמא זה ראשון שנגע בטמא לא יאכל לרבות אתה שני שלישי בתרומה מניין ודין הוא מה אם טבול יום שאינו פוסל בחולין הרי הוא פוסל בתרומה שני שהוא פוסל בחולין אינו דין שיפסול בתרומה רביעי בקודש מניין ודין הוא מה אם מחוסר כיפורים שאינו פוסל בתרומה הרי הוא פוסל בקודש שלישי שהוא פוסל בתרומה אינו דין שיפסול בקודש הרי למדנו לראשון ולשני מן הכתוב ולשלישי מן הדין ולרביעי מק"ו דנין לו דין מן הדין שיהא הכל משועבד להלכה שיהא השלישי פוסל בתרומה והרביעי בקודש. ובתרומה אם ניטמאת אחת מידי חבירתה טהורה לטמא את הקודש דברי רבי ר' יוסי בי ר' יודה אומר לפסול בקודש מה ר' כר' יהושע דתנינן תמן כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות והיד מטמא את חבירתה דברי ר' יהושע ודר' יהושע רבא מן דר' מה דאמר ר' בקודש ומה דא"ר יהושע בתרומה ר"ש בן לקיש אמר לא שנו אלא חבירתה הא

דף יט, א פרק ג הלכה ב גמרא אחרת לא ר' יוחנן אמר אפילו אחרת ר' ירמיה ר' אמי בשם ר' יוחנן אפילו ככר אמרין חזר ביה ר' יוחנן מה הדא מה אמר כה עד לא יחזור ביה לא אמר אלא לטמא ככר על שם כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות הא לטמא ככר כל עמא מודיי שאינו מטמא על שם שאין שני עושה שני :

דף יט, א פרק ג הלכה ג משנה אוכלין אוכלים נגובים בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקודש האונן והמחוסר כיפורים צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה :

דף יט, א פרק ג הלכה ג גמרא א"ר חנניה בן אנטיגנס וכי יש אוכלים נגובין אצל הקודש תוחף את החררה משפוד ואוכל עמה כזית בשר בתרומה אבל לא בקודש תמן תנינן היה אוכל דבילה בידים מסואבות הכניס ידו לתוך פיו ליטול את הצרור חזקיה אמר לא שנו אלא דבילה שהוא רוצה במשקין שעל אצבעו הא שאר כל הדברים לא ר"י אמר לא שנייא היא דבילה היא שאר כל הדברים מתניתא פליגא על חזקיה מגע טמא מת שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו הכניס ראשו לאויר התנור טהור וטימאהו והטהור שהיו אוכלין ומשקין לתוך פיו הכניס ראשו לאויר התנור טמא וניטמא ניחא משקין טמאין אוכלין מאיכן הוכשרו לא ממשקה פיו תיפתר או בדבילה שמינה או באוכלין שהוכשרו עד שהן מבחוץ מתניתא פליגא על ר"י אוכלין

דף יט, ב פרק ג הלכה ג גמרא אוכלין נגובין בידים מסואבות בתרומה אבל לא בקודש פתר לה בזרק אם בזרק אפי' בקודש שמא ישכח ויגע אם שמא ישכח ויגע אפי' בתרומה יהא אסור מאי כדון אוכלי תרומה זריזין הן ואינו שוכח אוכלי הקודש אינן זריזין והוא שכח תמן תנינן אונן נוגע ואינו מקריב ואינו חולק לוכל בערב תמן את אמר מותר ליגע וכא את אמר אסור ליגע א"ר ינאי כאן בשהסיע דעתו וכאן בשלא הסיע דעתו

רבי יוסה בעי אם בשהסיע דעתו אפי' בתרומה יהא אסור מאי כדון כהיא דא"ר ירמיה בשם ר' בא בר ממל עשו אותו אוכל אוכל רביעי בקודש הדא אמרה האוכל אוכל רביעי בקודש אסור לוכל ומותר ליגע וכא אסור לוכל ומותר ליגע תמן תנינן שבית שמאי אומרים צריכה טבילה באחרונה וב"ה אומר אינה צריכה טבילה באחרונה מה אנן קיימין אם לאכילת תרומה קשיא על דבית שמאי ולא טבולת יום היא ואין טבול יום מעריב שמשו ואוכל אם לאכילת קדשים קשיא דבית הלל ולא מחוסרת כפרה היא ואין מחוסר כפרה טעון טבילה אצל הקודש אין תימר בתרומה אנן קיימין תמן והדא דתנינן הכא רישא דברי הכל וסיפא במחלוקת אין תימר בתרומה אנן קיימין הכא והדא היא דתנינן תמן רישא דברי הכל וסיפא במחלוקת א"ר שמואל בר אבדומי קומי ר' מנא בתרומה אנן קיימין תמן טעמון דב"ש מפני ההדיוטות שלא יהו אומר ראינו אשה שופעת דם ואוכלת בתרומה :

דף יט,ב פרק ג הלכה ד משנה חומר בתרומה שביהודה נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה ובשעת הגיתות והבדים אף על התרומה עברו הגיתות והבדים והביאו לו חבית של יין של תרומה לא יקבלם ממנו אבל

דף כ,א פרק ג הלכה ד משנה מניחה לגת הבאה אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית קודש נאמן כדי יין וכדי שמן המדומעות נאמנין עליהן בשעת הגיתות והבדים קודם לגת שבעים יום :

דף כ,א פרק ג הלכה ד גמרא חומר בתרומה שביהודה נאמנין הא בגליל לא רבי סימון רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדייה מפני שפסיקייא של כותים מפסקת והא תנינן שנייה לה רגב בעבר הירדן בלא כך אין פסוקיות של כותיים מפסקת א"ר שמי תיפתר במביא גרגרים וכותשן שם וביהודה נאמנין על היין אבל לא על הקנקנים רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בן דרום

שאמר מגליל הבאתיה נאמן ובן גליל שאמר מדרום הבאתיה אינו נאמן רבי ירמיה סבר מימר בתרומה שנעשית על גב הקודש הא על גב עצמה לא א"ר יוסה ואפילו נעשית על גב עצמה פליגא על רבי יוסה צריך לעמוד עליהן עד שיטבולו פתר לה שלא בשעת הבד אית לך מימר שלא בשעת הגת א"ר יצחק בי רבי לעזר או קודם עד שלא בצרו בה ג' בני אדם נגעו בו טהרות בשעת הגיתות והבדים הטהרות טהורות עברו הגיתות והבדים הטהרות טמאות ויש כלי חרש משהוא מיטהר חוזר ומיטמא ולית כל אילין מיליאי כן אלא כיני נגעו בו טהרות קודם לגיתות ולבדים הטהרות טהורות ויש כלי חרש משהוא מיטמא חוזר ומיטהר ולית כל אילין מיליאי כן אלא כיני נגעו בו טהרות פינהו הטהרות טמאות ויש כלי חרש משהוא מיטהר חוזר ומיטמא ולית כל אילין מיליאי כן אלא כיני

דף כ"ב פרק ג הלכה ד גמרא נגעו בו טהרות בשעה שהוא ריקן הטהרות טמאות מילהו הטהרות טהורות ויש כלי חרש משהוא מיטמא חוזר ומיטהר ולית כל אילין מיליין כן א"ר יוחנן כושת וקירויה ומבוי וגר ועם הארץ חומרין כושת כיי דתנינן תמן הכושת והחמת וראשי בשמים התייה והחלתית והפילפלין וחלות חריע נלקין בכסף מעשר ואינן מטמין טומאת אוכלין דברי רבי עקיבה אמר רבי יוחנן בן נורי אם נלקחין בכסף מעשר מפני מה אינן מטמות טומאת אוכלין אם אינן מטמות טומאת אוכלין אף הן לא ילקחו בכסף מעשר ר' יוחנן אמר חומרין מטמין טומאת אוכלים ואינן נלקחין בכסף מעשר קירויה כיי דתנינן תמן קירויה שהטבילוה במים שהן ראויין לקדש מקדשין בה עד שתיטמא ניטמא אין מקדשין בה רבי יהושע אומר אם מקדשין בה בתחילה אף בסוף אם אינן מקדשין בה בסוף אף לא בתחילה בין כך ובין כך לא יאסוף בתוכה מים מקודשין ר' יוחנן אמר חומרין אין מקדשין בה לא בתחילה ולא בסוף מבוי כיי דתנינן תמן וכן מבוי

שניטלה קורתו או לחייו כו' ר"י אמר חומרין אסורין בין בשבת הזאת בין בשבת הבאה גר דתני גר שנתגייר והיו לו יינות אמר בבריא לי שלא נתנסך מהן בזמן שנעשו על גב עצמו טהורין לו וטמאין לאחרים ע"ג אחרים טמאין בין לו בין לאחרים ר"ע אומר אם טהורין לו יהיו טהורין לאחרים אם טמאין לאחרים יהיו טמאין לו רבי יוחנן אמר חמרין טמאין בין לו בין לאחרים עם הארץ דתני עם הארץ שנתמנה להיות חבר והיו לו טהרות ואמר בבריא לי שנעשו בטהרה בזמן שנעשו על גב עצמו טהורות לו וטמאות לאחרים על גב אחרים טמאות בין לו בין לאחרים רבי עקיבה אומר אם טהורות לו יהיו טהורות לאחרים אם טמאות לאחרים יהיו טמאות לו רבי יוחנן אמר חומרין טמאות בין לו בין לאחרים אמר רבי ינאי הרובין היו אומרים בתרומה שנעשית על גב הקודש הא על גב עצמה לא ואני אומר אפי' נעשית על גב עצמה אתיא דר' יוסי כרבי ינאי ודרבי ירמיה כרובים. אם אמר לו הפרשתי לתוכה רביעית בקודש נאמן מאחר שהוא נאמן על הקודש נאמן על התרומה. כדי יין וכדי שמן המדמעות אמר ר' יוסי בי רבי בון אלו שקודחין בהן את הדמע:

דף כ,ב פרק ג הלכה ה משנה מן המודיעות ולפנים נאמנין על כלי חרש ומן המודיעות ולחוץ אינן נאמנין כיצד הקדר שהוא מוכר את הקדירות נכנס לפנים מן המודיעות הוא הקדר והן הקדירות

דף כא,א פרק ג הלכה ה משנה והן הלוקחין נאמן יצא אינו נאמן:

דף כא,א פרק ג הלכה ה גמרא מתניתא בכלי חרש הדקים מתניתא אמרה כן הוא הקדר והן הקדירות והן הלוקחין וקדירות לא כלי חרש דקין הן נגעו בו טהרות מן המודיעות ולפנים טימא משקה את הכלי היה מלא מים רבי שמעון בן לקיש אמר נאמן על הכלי ואינו נאמן על המשקה רבי יוחנן אמר נאמן על זה ועל זה מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש אמר לו הפרשתי

לתוכה רביעית קודש נאמן א"ר זעירה תיפתר באומר
עד שאני חבר הפרשתיה רבנן דקיסרין בשם רבי בון בר
חייא טעמא דר"ש בן לקיש אין חבירות למים :

דף כא, א פרק ג הלכה ו משנה הגבאים שנכנסו לתוך
הבית וכן הגבאים שהחזירו את הכלים נאמנין לומר
לא נגענו ובירושלם נאמנין על הקודש ובשעת הרגל אף
על התרומה :

דף כא, א פרק ג הלכה ו גמרא הגבאים שנכנסו לתוך
הבית טמא אם יש עמהן עכו"ם נאמנין לומר נכנסנו
אבל לא נגענו פתר לה תרין פתרין נאמנין לומר נכנסנו
אבל לא נגענו בשיש עדים יודעין ובירושלם נאמנין על
הקודש אפילו יש עדים יודעין פתר לה פתר חורן נאמנין
לומר נכנסנו אבל לא נגענו לכן צריכה בשיש עדים
יודעין ובירושלם נאמנין אף על הקודש אע"פ שיש
עדים יודעים א"ר יהושע בן לוי (תהילים קכז) ירושלם
הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו עיר שהיא עושה כל
ישראל לחברים מעתה אפי' בשאר ימות השנה א"ר
זעירה ובלבד בשעה ששם עלו שבטים :

דף כא, ב פרק ג הלכה ז משנה הפותח את חביתו
והמתחיל בעיסתו על גב הרגל רבי יהודה אומר יגמור
וחכ"א לא יגמור משעבר הרגל היו מעבירין על טהרת
עזרה עבר הרגל ביום הששי לא היו מעבירין מפני כבוד
השבת ר' יהודה אומר אף לא ביום חמישי שאין
הכהנים פנויים :

דף כא, ב פרק ג הלכה ז גמרא רבי חנניה בשם רבי
יוחנן התירו סופו מפני תחילתו שאם אומר את לו שלא
יגמור אף הוא אינו פותח ולא יפתח אף הוא ממעט
בשמחת הרגל רבי שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן מה
פליגין בחבית של יין אבל בחבית של שמן כל עמא
מודיי שאינו גומרה כיצד הוא עושה תני ר' חייא שופכה
תני בר קפרא שוברה והא תנא רבי חלפתא בר שאול
מניחה לרגל הבא ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי יום

טוב שחל להיות בערב שבת אוכל אף תשבות הרגל כרגל א"ר זעירה מתניתא אמרה כן ערב הפסח כפסח ויום טבוח כעצרת א"ר חנניה אף אנן תנינן דרבא ר' יודה אומר אף לא ביום החמישי שאין הכהנים פנויים :

דף כא,ב פרק ג הלכה ח משנה כיצד מעבירין על טהרת עזרה מטבילין את הכלים שהיו במקדש כל הכלים שהיו במקדש היו להן שניים ושלישים שאם ניטמאו הראשונים יביאו שניים תחתיהן כל הכלים שהיו במקדש טעונין טבילה חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת מפני שהן כקרקע דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים מפני שהן מצופין :

דף כא,ב פרק ג הלכה ח גמרא וכלים טעונין טבילה א"ר בא אני אומר שמא שהיה שם אחד מן הכלים שלא הוזה מעתה נחוש לכולן א"ר בון בר חייה אני אומר שהיה שם א' מן הכהנים שיצא לדבר עם האשה על עיסקי קינה ונתזה צינורה של רוק מתוך פיה על בגדיו וטימתו מעתה נחוש לכולם תיפתר בשניטמא בספק משקין

דף כב,א פרק ג הלכה ח גמרא תמן תנינן ספק משקין לטמא טמא ולטמא טהור תמן בתרומה וכאן בקודש חומר הוא בקודש תני שולחן שניטמא מטבילין אותו בזמנו אפי' בשבת דברי ר"מ וחכ"א מיד אשכחת אמר על דעתיה דר"מ מטמא שני לחמים על דעתון דרבנן אינו מטמא אלא לחם אחד בלבד א"ר יעקב בר סיסי קומי ר' יוסה ואפי' על דעתיה דר' מאיר אינו מטמא אלא לחם אחד בלבד תיפתר שניטמא בספק משקין פעם אחת הטבילו את המנורה אמרו צדוקים ראו פרושים מטבילין גלגל חמה תמן תנינן נכנסו ללישכת הכלים והוציאו משם תשעים וגי' כלי כסף וכלי זהב ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן כנגד תשעים ושלוש אזכרות שכתוב בפרשת חגי זכריה ומלאכי א"ר חונה חיבתים ואינן אלא שמונים ושלוש כנגד שמונים ושלוש

חותמות שכתוב בעזרא שהיה כל אי ואחד מיחד שמו של הקב"ה וחותם אית דבעי מימר כיום מרובה

דף כב, ב פרק ג הלכה ח גמרא של תמיד כנגד י"ג פרים וי"ד כבשים ואילים שנים ושעיר אחד ר' שילה דכפר תמרתה בשם ר' יוחנן טעמא דר' ליעזר (שמות כ) וצפית אותו זהב טהור וגו' התורה קראת אותו קרקע עד כדון מזבח הזהב מזבח העולה מניין ודין הוא מה אם מזבח הזהב שהוא אמה על אמה את אמר קרקע מזבח העולה שהוא חמש על חמש לא כ"ש אית דבעי מימר רבוע רבוע מה כאן קרקע אף כאן קרקע א"ר הילא טעמא דרבנן (יחזקאל יא) המזבח עץ ג' אמות גובה וגו' התורה קראת אותו מיטלטל עד כדון מזבח העולה מזבח הזהב מניין ודין הוא מה אם מזבח העולה שהוא ה' על ה' את אמר מיטלטל מזבח הזהב שהוא אמה על אמה לא כ"ש אית דבעי מימר רבוע רבוע מה כאן מיטלטל אף כאן מיטלטל. וחכ"א מפני שהן מצופין. לא ציפוי שהוא עומד מחמתו הוא לא כן אמר ר"ש בן לוי בשם ר' הושעיה כעובי דינר גורדיינין היה בו אמר רבי לא למלכתו אינו עומד מחמתו הוא ואתיין כיי דאמר רשב"ל (שמות ל) ועשית מזבח מקטר קטורת אין כתיב כאן אלא מקטר קטורת המזבח היה מקטיר את הקטורת ויהא כטבלה שהיא עשויה לילך ולהניח לא כן א"ר אמי בשם רשב"ל השלחן למה טמא לא מפני שמוציאין אותו ומראין אותו לעולי רגלים וזה לא במקומו הוא עומד אף זה שימש כלי במקדש ויהא טהור ולמה טמא א"ר מנא כיי דתנינן תמן שלש משפלות הן א"ר זעירה מפני שמשתמשין בה על גב חביליה וכא מפני שמשתמשין בו על גב

על
גב
חביליו :